БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№6 (10992) | 1966 оной январиин 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Пакистанай президенттэй А. Н. Косыгин хөөрэлдэбэ

ТАШКЕНТ, январиин 6. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хантай мүнөө үглөөгүүр уулзажа, тэрээнтэй хөөрэлдөө.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Пакистанай Гадаадын хэрэгүүдэй министр З. А. Бхутто, тэрэшэлэн бусад тусхай тушаалта хүнүүд хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Ташкентдэ пресс-конференцинүүд болобо

ТАШКЕНТ, январиин 6. (ТАСС-ай тусхай корр.). Бидэнэр алхам алхамаар урагшаа дабшажа ябанабди гэжэ би һананаб гээд Ташкентдэхи уулзалгада хабаадалсажа байһан Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ «Ташкент» гэжэ гостиницын хэблэлэй центртэ мүнөөдэр болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Ташкентдэхи уулзалгын зүбшэхэ зүйлые тодорхойлон хараалалгатай холбоотой асуудалнууд Советскэ правительствые толгойлогшо А. Н. Косыгин, Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хан болон Индиин премьер-министр Лал Бахадур Шастри гэгшэдэй уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ гээд Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ мэдээсээ. Пакистанай болон Индиин арадуудай хоорондоо этигэлсэлгые һэргээхэ, хүршэ һайн харилсаа тогтоохо хэрэгтэ туһалжа шадахаар ямаршье зүбшэхэ зүйлые Пакистанай делегаци зүбшөөхэ гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Ташкентдэхи уулзалгын үгэеэ ойлголсолгын, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрхын тулада премьер-министр Косыгин болон тэрэнэй зэндаатад али бүхы юумые хэнэ. Энээниие бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди гээд Пакистанай делегациин түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Ташкентдэхи уулзалгын үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэргэлгые муудуулха зорилгоор баруун оронуудай зарим журналистнууд, илангаяа Би-Би-Сиин болон «Лос-Анжелос таймс» гэжэ газетын корреспондентнүүд асуудалнуудые табиһан байна. Гэбэшье боложо байгаа хэлсээндэ Пакистанай делегаци этигэл түгэлдэрөөр хандана гээд Пакистанай түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

ТАШКЕНТ, январиин 6. (ТАСС-ай тусхай корр.). Ташкентдэхи уулзалгада хабаадажа байһан Индиин делегациин түлөөлэгшэ мүнөөдэр болоһон ээлжээтэ пресс-конференци дээрэ иигэжэ мэдүүлээ. Ташкентдэхи уулзалгын амжалтатайгаар үнгэрэлгэдэ туһалхаар бүхы асуудалнуудые Индиин премьер-министр Л. Б. Шастри СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай мүнөөдэр хөөрэлдэхэдөө зүбшэн хэлэһэн байна. Хамаг юумэ нэгэн доро бүтэшэхэгүй, Инди Пакистан хоёрой хоорондо тарадаг асуудалнуудай угаа орёо байһан тухай корреспондентнүүдтэ һануулха зуураа, Ташкентдэхи уулзалга дабагдашагүй бэрхэшээлтэй тохёолдоо, хэндэшьеб баалалта хэгдэнэ гэһэн хэбэртэйгээр зарим нэгэшүүлэй тараадаг зэрэб үгэнүүдые шал худал гэжэ Индиин делегациин түлөөлэгшэ хэлэһэн байна.

Бидэнэр алхам алхамаар урагшаа дабшажа ябанабди. Манай хараа бодолнууд улам ойртоно, Ташкентдэхи уулзалгын амжалтатай байха хараа замууд бии боложо байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Гэбэшье баруун оронуудай, илангаяа Америкын болон Англиин хэблэлэй зарим түлөөлэгшэд Инди Пакистан хоёрые нэгэдүүлдэг бэшэ, харин тэдэниие арсалдуулдаг асуудалнууд тухай хэлэхыень Индиин түлөөлэгшые баадхаха гэжэ нэтэрүүгээр һэдэлгэ гаргаа.

Эдэ һэдэлгэнүүдтэнь Индиһээ Москвада байдаг элшэн сайд Кауль эрид шанга харюу үгэһэн байна.

«Бүхы асуудалнуудые амгалан аргаар шиидхэхэ хэрэгтэй гэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай һанамжые Пакистанай президент, Индиин премьер-министр зүбшөөнэ гэжэ би этигэнэб» гээд Индиин элшэн сайд хэлээ.

ТАШКЕНТ, январиин 6. (ТАСС). Совет болон харийн журналистнуудта зорюулан, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагые даагша Л. М. Замятин мүнөө үдэшэ пресс-конференци хээ.

Журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа Советскэ түлөөлэгшэ иигэжэ мэдээсээ: Инди Пакистан хоёрой хоорондохи харилсаа заһаруулан һайжаруулгатай холбоотой асуудалнуудаар мүнөөдэр Ташкентдэ болоһон уулзалгануудай үедэ һанамжануудаа мэдэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэв. Хоёр ороной хоорондохи харилсаа заһаруулгада һаад хэдэг бэрхэшээлнүүдые зайсуулха замые Пакистанай президент, Индиин премьер-министр бэдэрнэ гэжэ хөөрэлдөөнүүд харуулаа.

Мохаммед Айюб Ханай болон Лал Бахадур Шастриин гуйлтаар эдэ юрын хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хабаадалсаһан байна.

Советскэ Союзай делегаци ДРВ оробо

МОСКВА, январиин 6. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Шелепин түрүүтэй Советскэ Союзай делегаци Ханой орохоёо мүнөө үглөөгүүр Москваһаа мордобо. Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитет, Вьетнамай Демократическа Республикын правительство делегациие уриһан байгаа.

ХҮДӨӨГЭЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ЦЕНТРНҮҮД

Кооператорнуудай бүхэроссин конкурс дүүрэбэ

Ставрополиин хизаарай хүдөөгэй районуудта 13 худалдаа наймаанай центр байгуулагдаа. Хүбсаһанай, бүдэй, гуталай магазинуудһаа, эдеэ хоолой болон бусад эд бараа худалдадаг магазинуудһаа, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудһаа эдэ центрнүүд бүридэнэ.

Хүдөөгэй хүн зониие хангаха шэнэ түрүү арганууд Липецкэ областьдо үргэнөөр дэлгэрэнхэй, эндэхи кооператорнууд үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөөгэй худалдаа наймаанай 5 центрые байгуулаа.

Волгоградай областиин кооператорнууд һайн үүсхэл гаргаһан байна. Тэдэнэр Средне-Ахтубинска, Новоанинска, Старополтавска, Быковскэ болон бусад райпотребсоюзуудта хуушан магазинуудые шэнэдхэн һэльбэжэ, худалдаа наймаанай центрнүүдые байгуулаа. Худалдаа наймаанай центрнүүдтэ оролсодог магазинууд мүнөө үеын эрхим һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Хүдөөгэй магазинууд болон столовонуудта хүн зониие хангаха түрүү онол арга дэлгэрүүлхэ талаар Бүхэроссин конкурсдо Ставрополиин хизаарай, Волгоградай болон Липецкэ областьнуудай кооператорнууд түрүү һуури эзэлһэн байна.

Роспотребсоюзай правлени конкурсын дүнгүүдые гаргаа. Ростовско, Белгородско, Ульяновска облпотребсоюзуудта хоёрдохи, Тульска, Воронежско, Костромской областьнуудай, Приморско хизаарай болон Кабардино-Балкариин АССР-эй кооператорнуудта гурбадахи шангууд олгогдоо.

(ТАСС-ай корр.).

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГ

Совет эмхи зургаануудай, бусад организацинууд болон газетэнүүдэй адресаар хэдэн зуугаад, мянгаад бэшэгүүд үдэр бүри орожо байдаг. Олон түмэн ажалшадай дээдэ органуудта бэшэгээр хандадаг, ёһо заншал хадаа засаг түрын хэрэгтэ арад зоной олоороо хабаадалсадаг байһанай эли тодо нэгэ жэшээ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлжэ, Коммунис партиин XXIII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байһан мүнөө үедэ арад ниитын эдэбхи үүсхэл улам ехээр бадарна. Экономическа хуули ёһоной үндэһөөр промышленностиин, хүдөө ажахын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэн ябуулха тухай партиингаа, түрэл засагайнгаа гаргаһан тодорхой хэмжээнүүдые хайшан гэбэл түргэнөөр хүсэндэнь хүргэхэб? Энэ гол шухала асуудал хаа хаанагүй нягта наринаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, хэзээ хэзээнэйхиһээ тодо һонор зорилго коллективүүдэй урда, ажалшан бүхэнэй урда табигдаһан байна. Энэ ехэ хүдэлөөндэ ажалша зоной урда урданайхиһаа бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, илангаяа хэблэл газетэнүүдтэ улам олоороо хандадаг боложо байһыень тэмдэглэлтэй.

Энээниие гэршэлэн, манай «Буряад үнэн» газетэдэ ерэһэн бэшэгүүдэй тоо абажа хараха болоо һаа, урда урданайхиһаа нилээд олон бэшэг үнгэрэгшэ жэлдэ ороһон байна.

Газетэдэ гү, али гүрэнэй эмхи зургаанда бэшэг, мэдүүлгэ эльгээһэн хүнүүд намтар наһаараа, эрдэм болбосоролоороо, зан абаряараа хэды ондоошье һаа, бултадаа нэгэл зорилгоор —ниитын али бүхы ажал хэрэгэй бүри урагшатай байхын тула бэшэг бэшэнэ, мэдүүлгэ барина хаям. Тиихэдэ удхаараа мүнөө сагай эрилтэдэ таарамаар, ажахын болон политическа шухала асуудалнуудые табиһан бэшэгүүд ажалшадай зүгһөө илангаяа һүүлэй үедэ олоор ородог болоо. Мүн хүбиин хэрэгээр али болохо мэдүүлгэ, гомдолнууд нилээдгүй ерэдэг байна. Эдэ бэшэгүүд соонь хара аминай тала хараһан юумэ хэлэгдэһэн хэбэртэй байбашье, тэдэниие нарин нягтаар шүүжэ үзэхэдэ, мүн лэ олоной хэрэгтэ хабаатай шухала асуудалнууд табигдаһан байдаг.

Тиин ажалшадай бэшэг бүхэндэ халуун анхаралтайгаар хандаха, һайнаар шэнжэлэн хараха, һонирхолтой темэ, шэнэ асуудал олохо гэһэн зорилго манай урда нэн түрүүн табигдана. Хото, хүдөө бэшэгшэдэймнай дурадхал һанамжаар һабагша татагдажа, «Буряад үнэнэймнай» хуудаһануудта үнгэрһэн жэлдэ толилогдоһон материалнуудые манай уншагшад һанана ёһотой. Жэшээ болгон дурдахада, Хориин аймагай Үдын совхозой түрүү луговод нүхэр Ендыповай бэшэгээр сабшалан һайжаруулха тухай аша туһатай хөөрэлдөөн газетымнай хуудаһанда үүсхэгдээ һэн. «Сабшалан—манай баялиг» гэһэн ниитэ гаршаг доро хэдэн олон корреспонденци, статьянууд удаа удаа толилогдожо, сабшалан һайжаруулгаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха. Энэ хүдэлөөн мүнөө бүришье үргэн дэлисэтэй, үшөө хүсэтэй боложо байна. Республикымнай суута луговод, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой наһажаал гэшүүн нүхэр Батышевай газетымнай һүүлэй нэгэ номерто хэблэһэн дэлгэрэнгы бэшэг энээндэ эли тодо гэршэ болоно.

Манай газетын эдэбхитэй бэшэгшэ, партиин үнинэй гэшүүн Шагдар Цыбановиич Цыбановай бэшэгэй үндэһөөр ниитэлэгдэһэн «Дэгэл захатай, хүн ахатай» гэһэн юрэнхы гаршаг доро материалнууд толилогдоо һэн. Илангаяа залуу үетэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха тухай тэндэ туһатай хөөрэлдөөн болоһон юм. һаяншагай баримта дурдабал, «Хурьга абалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтая» гэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүү хонишон нүхэр Бадмаевай уряал бэшэг газетэдэмнай гараа бэлэй. Тэрэниие халуунаар дэмжэжэ, Буряад ороноймнай хонишод шэнэ түл абалгада хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байһанаа шалгалсажа, дутуу дундаяа түргэн усадхажа, түгэс бэлэн болоһон тухайгаа бэшэгүүдые редакцидамнай олоор эльгээнэ.

Эдэ баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, ажалша зонһоо ороһон бэшэг хамтын хэрэгтэ ехэ аша туһатай, ямар нэгэн шухала асуудал табидаг, тэрэнь олониитын зүгһөө халуун дэмжэлгэдэ хүртэдэг байна. Тиимэһээ редакцида ерэһэн олон түмэн бэшэгүүдһээ гүнзэгы удхатай, шэнэ темэ, шухала асуудал табиһан бэшэгүүдыень шэлэн абажа, һаадгүйгөөр тунхаглажа байха гээшэ хэблэлэй органуудай шухала зорилго.

Гэхэтэй хамта, ажалшадай бэшэг мэдүүлгэнүүдтэ анхарал багатайгаар хандаха ушар үшөөл үзэгдэдэг гэжэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй тээсгэн үнгэргэгдэһэн аймагай суглаанууд дээрэ шүүмжэлэгдээ һэн. Ажалшадай эльгээһэн бэшэг бүхэндэ тогтоогдомол болзор соонь харюу үгтэхэ, таарамжатай хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Хэблэлдэ толилогдоогүй материалнуудаар дары хэмжээ абахыень түс түс эмхи зургаануудта, организацинуудта редакцинуудай зүгһөө олохон бэшэг ябуулагдадаг байна. Олонхи хүтэлбэрилэгшэд тэдэ бэшэгүүдтэ саг соонь харюусадаг, зохихо хэмжээ абадаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Гэбэшье арад зоной гомдол, мэдүүлгэнүүдтэ халиргайгаар хандаха, ёһо тэдыгээр харюусаха баримтанууд зарим организацинуудай зүгһөө үшөөл үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай Чисаанын совхозой парткомдо хамтын малай тэжээлэй үригдэжэ байһан тухай дохёо-бэшэг манай редакциһаа дамжуулагдаһан юм. Теэд тэрэ гэһэнһээ хойшо хоёр һара үнгэрбэшье, мүнөө хүрэтэр ямаршье хэмжээн абтаагүй байһаар.

Мэдүүлгэ, бэшэг бэшэһэн хүн тэрээндэ тодорхой харюу хүлеэдэг гээшэ. Тиимэһээ ямаршье удхатай байг, хэмжүүрээрээ ехэшье, багашье байг—бэшэг, корреспонденци бүхэндэ анхаралтайгаар хандажа, тэрээн соо табигдаһан асуудалда, дурадхал һанамжада хангалтатай харюу үгэхэ гээшэ хүтэлбэрилхы организацинуудай, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

САБШАЛАН ДЭЭРЭЭ ЮУ ХЭЖЭ БАЙНАТ?

Иимэ асуудалтайгаар манай корреспондент хэдэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, агрономуудта, мелиораторнуудта хандаба.

В. ДОРЖИЕВ, Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой агроном:

— Луговодууднай үбэлэйшье хүйтэниие мэдэнгүй ажаллажа байна. Мори, сараар аргал шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр тэндэ 3 мянга гаран тонно аргал шэбхэ гаргагдаа. Манай дүршэл ехэтэй луговодууд Базар Будаев, Галсан Хуриганов болон бусад тошо халяана, сабшалан дээрэ саһа тогтооно. Мүнөө 100 гектар сабшалан дээрэ саһан баригдаба. Мүн гидротехническэ түхеэрэлгэнүүд заһабарилагдана.

А. ТАЙНОВ, Сэлэнгын аймагай үйлэдбэриин управлениин главна агроном:

— Сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэ байһаар. Хамтадаа 8140 тонно шэбхэ гаргагдаа. Энэ хүдэлмэри Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо урагшатайгаар ябуулагдана. Эндэ бүхыдөө 4360 тонно шэбхэ зөөгдөө. Гэхэ зуура, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо энэ талаар юуншье хэгдэнэгүй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо тошо халяаха, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри хэхэ хүнүүд байхагүй. Саг ябажал байна. Хэхэ хүдэлмэри ехэ.

С. ПАРЬЯНОВ, Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой главна агроном:

— Совхоздомнай луговодуудай 5 звено хүдэлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан отряд табигданхай. Энэ отрядта 5 трактор, 3 автомашина, нэгэ бульдозер, шэбхэ ашаха машина үгтэнхэй. Мүн луговодууд, малшад аргал шэбхэ морёор зөөнэ. Жэшээнь, манай совхозой эрхим луговод Цырендоржо Гомбоев жэл бүри өөрөө сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, тэрэнээ һайса уһалжа, үбһэ ногооной ехэ ургаса абадаг. Нёдондо даалгагдаһан газартаа 2 мянган тонно аргал шэбхэ гаргажа, 50 гектар дээрэһээ га бүриин 30,5 центнер ургаса хуряаһан. Мүнөө ондоо участок дээрэ нэгэ мянган тонно шэбхэ гарганхай. Бүхы совхозоороо һүүлэй мэдээгээр 4 мянган тонно шэбхэ зөөгөөд байнабди.

Н. АФАНАСЬЕВ, Хориин аймагай Үдын совхозой главна агроном:

— Мүнөө үедэ совхозой 10 луговод Доодо-Гол гэжэ газарта уһа хүргэжэ, уһалууриин түхеэрэлгэ заһажа, хаалта барижа байна. Тэдэнэртэ элһэ, модо зөөхын түлада 3 трактор даалгаданхай. Иигээд бага зэргэ дулаархада сабшалан дээрээ аргал шэрэжэ захалхабди. Намартаа 2400 тонно шэбхэ гаргагдаа һэн. Энэнһээ гадна, малшадай бригадануудта сабшалан даалгаданхай. Һаалиин фермэнүүдтэ — зуугаад гектар, хонишодой бригадануудта — 30—40 гектар үгтэнхэй. Эдэнэр мори шаргаар бага зэргэ аргал шэбхэ зөөжэ байна. Хэдые зөөһэниинь һайн мэдэгдэнэгүй. Манай совхозой эрхим луговодууд Иннокентий Машанов, Егнин Ендыпов шэнэ жэлдэ үбһэ ногооной бүри баян ургаса абаха хүсэлтэй.

Б. ДЫМБРЫЛОВ, Бэшүүрэй совхозой мелиоратор:

— Луговодуднай хүйтэнэй шангада гол горхоной эхиндэ тошо халяажа эхилээ. Шанага гэжэ газарта Цыбик Цибудеев, Эрдынижап Санжицыренов, Амгалантада—Лундын Эрдынеев, Дабаатада Бимба Ринчинов гэгшэд угаа оролдосотойгоор ажаллана. Шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан отряд табигданхай. Эндэ 4 трактор, бульдозер, шэбхэ ашаха, буулгаха түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэ. Намарһаа хойшо 1-дэхи отделенидэ 2200 тонно, Ново-Сретенскын отделенидэ—1810 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа. Бүхыдөө 20 мянган тонно шэбхэ зөөгдэхэ юм. Хабартаа 5600 метр утатай посхоод барихын тула һургааг бэлдэгдэхэнь.

КИШЕКТУЕВ, «Улаан Оронго» колхозой парткомой секретарь:

— Тиимэ ехэ һайрхахаар юумэн хэгдэнэгүй. Луговодуднай уһалууриин хаалта заһабарилжа байна. Намарһаа хойшо 200 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа. Хүйтэнэй болоһоор энэ хүдэлмэри зогсоогдоһон юм. Мүнөө үдэрнүүдтэ шэбхэеэ зөөжэ захалаабди.

РЕДАКЦИҺАА: Эдэ мэдээсэлнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, республикын колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ ажаглахаар. Манай газетын уржадэрэй номерто толилогдоһон Сэлэнгын суута луговод байһан Андрей Иннокентьевич Батышевай бэшэгтэй танилсажа, үбэлэй сагта һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга бүхы луговодуудтаа олгоёл гэжэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ханданабди.

КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

АРЬБАЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭЕЛ!

Москва, Ленинградай предприятинуудай үүсхэлээр металл болон бусад материал арьбалхын түлөө тэмсэлдэ республикымнай уралан нарижуулагшадай ямар үүргэ дүүргэхэ байһан тухай хөөрэжэ үгыт гэһэн гуйлтатайгаар манай корреспондент ВОИР-ай областной соведэй түрүүлэгшэ Н. Н. МАЛЬЦЕВТА хандаһан байна.

Нүхэр Мальцев энэ асуудалда иимэ харюу үгөө:

Металл, бусад материал арьбалха талаар социалис уялга абаһан Москва, Ленинградай промышленна предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлые КПСС-эй ЦК-гай, ВЦСПС-эй һайшаан дэмжэһэн тухай мэдээсэл орон доторнай түргөөр тараба.

Энэ һайшаалта, арадай ажахыда шухала удха шанартай хэрэгтэ коллективүүдэй түрүү отряд болохо ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Эдэнэр үйлэдбэридэ уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулжа, металл, электрын элшэ хүсэ, түлишэ, уһа, халуун уурал, бусад материал арьбалха арга олгоно. Жэшээ болгон зарим предприятинуудые абаад үзэе. ЛВРЗ-гэй уралан нарижуулагшад А. Занграев, Г. Лузанов, Р. Вербуль, О. Кучук, В. Колодин гэгшэдэй бригада һаяхан тепловозой дизелиин шатун заһабарилха шэнэ технологи зохёоһон байна. Тэрэнэй ашаар юун туйлагдааб? Урдань нэгэ шатунай заһабарида 7,5 килограмм шэнгэн металл гаргашалагдадаг һаань, мүнөө 6,25 килограммда хүрэтэрөө хорогдоо. Ондоогоор хэлэбэл, 1,25 килограмм бронзо арьбалагдаа. Жэл соо абахада, 37 мянган шатун заһагдадаг юм. Гайтай ехэ арьбалалта туйлагдаа.

Булад хайлуулгын цехэй уралан нарижуулагшад В. Бухальцев, Ф. Петров, А. Ицкович гэгшэд шудхалаагай хэб хэлэг 290 кубометр үнэтэ материал арьбалха арга олгоо.

Олон бэрхэшүүл синтетическэ материал үргэнөөр хэрэглэжэ, металл ехээр арьбална. «Теплоприбор» заводой уралан нарижуулагшадай (Ю. Кривощеков, Ю. Глухоедов, Н. Аносов) бригада «СПДМ» приборой табан булад деталиие капроноор һэлгэхэ конструкци зохёогоо. Тэрэнэйнь ашаар 2.500 түхэригэй металл арьбалагдаха болоно.

Үнгэрһэн жэлэй түрүүшын 9 һара соо судна заһабарилгын заводой үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхал бүриһөө дунда зэргээр хара металл 100, үнгэтэ металл — 33, кокс — 310 килограмм, электроэнерги — 22 киловатт-час арьбалха арга гараа.

Иимэ амжалта предприяти бүхэндэ туйлажа болохо байна. Тиимэһээ үйлэдбэриин эд хэрэгсэл, мүнгэ зөөри арьбалха, алмахын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад ябаха байһаниинь найдамтай. Энэ ушарта гансал эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха шухала. ВОИР-ай предприятинуудтахи соведүүд болон бюронууд партийна, профсоюзна организацинуудтай хамта металл, эд хэрэгсэлэй материал арьбалха алмахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөө толгойлхо ёһотой.

ТҮЛ ОЛООР АБТАНА

ЗЭДЭ. **(Телефоноор абтаба).** Ториин совхозой 1-дэхи отделениин хонишод түл абалгаяа эмхитэйгээр, түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтанхай. Отделениин эхэ хонидой 7 отарада шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо хурьгад олоор абтажа захалба.

Совхозой эрхим хонишон Степан Попковой отарынхид үнгэрһэн жэлдэ хониин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ шадаһан. Мүнөө энэ амжалтаяа батадхаха хүсэлтэй. Эдэнэр шэнэ жэлэй гараһаар 250 хурьга нэгэшье гарзагүйгөөр абаба.

Мүн шэнэ түл Евгений Стрепунин, Илья Грыдин гэгшэдэй отарада һайнаар абтана. Эдэ отарануудта 100—120 хурьгад гаранхай. Тиигэжэ шэнэ жэлэй түрүүшын 5 хоногто энэ отделени 800 хурьгатай болоо. Совхозой отарануудта хурьгашад хүсэд бии. Малай тэжээл бардам хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Б. БАДМАЖАПОВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ VIII СЕССИ

БУРЯАД ОРОМНАЙ ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ БОГОҺО АЛХАБА

Үсэгэлдэр, үглөөнэй 10 сагта, Улаан-Үдэдэ Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй VIII сесси нээгдэбэ.

Сессиие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат Н. Г. БАЛДАНО нээгээ. Сесси дээрэ депутадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ иимэ асуудалнууд табигдаба.

1. Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1966 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай.

2. Буряадай АССР-эй 1966 оной гүрэнэй бюджет тухай, Буряадай АССР-эй 1964 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай.

3. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Нэгэдэхи асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат К. Л. БАРЬЯДАЕВ элидхээ. Хоёрдохи асуудалаар Буряадай АССР-эй финансын министр, депутат Ч. В. ЕНДОНОВ элидхэл хээ. Мүн Буряадай АССР-эй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат С. М. Хабалов нэмэлтэ элидхэл хэһэн байна.

Эдэ элидхэлнүүдэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн эхилээ. Үглөөнэй заседани дээрэ Түнхэнэй хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник депутат В. Д. Серебренников (Хэрэнэй һунгуулиин 86-дахи округ), Нарһатын совхозой хонишон депутат Д. Б. Ринчинова (Нарһатын һунгуулиин 101-дэхи округ), Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат Д. Ц. Баирбиликтуев (Тохойн һунгуулиин округ) үгэ хэлэбэ.

Үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэлгэн үргэлжэлөө. Бэшүүрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат К. С. Крылова (Хонхолын һунгуулиин 76-дахи округ), КПСС-эй Баунтын райкомой секретарь депутат Г. И. Воронин (Багдаринай һунгуулиин 45-дахи округ), КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь депутат Н. Н. Малыгин (Үүрэгэй һунгуулиин 42-дохи округ), Байгалай модо буулгалгын ажахын заводой хүдэлмэришэн депутат О. Я. Ягодина (Выдринэй һунгуулиин округ), депутат, коммунальна ажахын министр нүхэр К. В. Гурьянов (Улаан-Үдын Советскэ һунгуулиин 4-дэхи округ), депутат, уһанай ажахын управлениин начальник нүхэр В. Г. Большаков (Ойморойн һунгуулиин 62-дохи округ), Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр П. Д. Дагбаев болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй VIII сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

ЯРУУНЫН ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДААР

Секретарьнарай семинар

Үнгэрһэн тоосоото һунгалтын үедэ партийна эхин организацинуудай хүтэлбэридэ нилээд олон нүхэд шэнээр һунгагдаба. Тэдэнэр бүгэдөөрэн нютаг зондоо хүндэтэй, эдэбхитэй коммунистнууд. Зүгөөр зариманиинь партийна хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха дадал шадабаригүй байжа болоһондонь арсахын аргагүй. Тиимэһээ КПСС-эй райком партийна организацинуудай секретарьнарые һургаха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулба.

Аймагай бүхы секретарьнарые мэргэжэл мэргэжэлээрнь гурбан бүлэг болгожо хубаагаад, хоёр-хоёр үдэрэй семинар үнгэргэхэ гэжэ шиидхэгдээ һэн. Нэн түрүүн колхоз, совхозуудай бригада, отделени болон фермэнүүдэй партийна эхин организацинуудай, тиигээд промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар зарлагдаа.

Тэдэ семинарнууд дээрэ партиин райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, парткомой секретарьнар элидхэл хэпэн, лекци уншаһан байна. Секретарьнар дүй дүршэлөө халан абалсаха зорилгоор ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдөө.

Һаяар һургуулинуудай, хүдөөгэй профессионально-техническэ училищиин партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар зарлагдахань.

ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛЭЭ

Аймагаймнай бүхы коммунистнуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь залуу, һүүлэй 3—4 жэлэй туршада партиин зэргэдэ жагсаһан нүхэд. Һүүлшын саган эрхэ байдалаар тэдэ нүхэд политическэ һуралсалда һайнаар хабаадажа, эрдэм мэдэрэлээ ёһоор дээшэлүүлжэ үрдеэгүй юм. Ушар нимэһээ залуу коммунистнуудай политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ зорилгоор аймаг дотор 9 һургуули бюрогой шиидхэбэреэр эмхидхэгдээ һэн. Һуралсалай программа 14 часай хэмжээтэйгээр зохёогдоо, хэшээл үнгэргэхэ үдэрнүүд һургуули бүхэндэ тодорхойлогдонхой.

Энэ жэлэй һуралсалай үедэ гол түлэб партиин Устав, Программа тэдэнэр шудалха байна. Лекторнүүдээр партиин райкомой бюрогой гэшүүд, парткомуудай секретарьнар томилогдонхой.

Түрүүшын хэшээлнүүд декабриин һүүлшын үдэрнүүдтэ Иисэнгын, «Комсомольский» совхозууд, «Коммунизм», «Дружба», «Победа» колхозуудта боложо үнгэрбэ. Иигээд лэ залуу коммунистнуудай һургуулинууд хэшээлээ эхилээ гээшэ. Графигай ёһоор майн 1 багаар һуралсал дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Ж. РИНЧИНОВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

Ринчин Чагдурович

БАРАДИЙ МУНГОНОВ

ОЧЕРК

Үбэлэй байгаали һайхан даа! Теэд байгаалиин үзэгдэлөөр нилээдгүй һонирхон ябааш һаам, нэгэ һонин уулзалга юрэдөөш һанаанһаам гаранагүй. Тэрэ хүнэй бүхы түхэл бэень, урал дээрээ үргэн хүрибтэр һахалтай, үйтаншаг нюдэтэй гонзогор нарин нюурынь нюдэндэмни тэрэ заагаараа харагдажа, гараараа нюураа эльбэсэгээн, аргааханаар хөөрэһэн хоороониинь шэхэндэмни һонорхоноор дуулдажа байһан мэтэ һанагдаа бэлэй.

Энэмнай хадаа колхозно хүдэлөөнэй ёһотойл ветеран, анхан артель тогтохоһоо хойшо гэхээр механизатор ябаһан хүн. Охин-Булагта анха түрүүн МТС-эй тогтоходо Ринчин Чагдурович 1932 ондо тракторист боложо ороод, түрүүшээр «Фордзон» трактор жолоодон ябадаг байһан юм. Тиихэ үедэ «СХТЗ» тракторнууд үшөө ерээдүй байгаа.

— Тэрэ «Фордзон» гээшэмнай жаахан даа, набтархан трактор бэлэй. Тэрэниие тойрожо ябанхаар, дээгүүрнь алхажа гараһайб гэжэ хорхой хүрэмөөр байдаг юм һэн, — гээд Ринчин Чагдурович нюураа эльбэн, энеэбхилэн хөөрэжэ эхилээ һэн. — Хоорботой одноходол тэргэ хойноо шагтагалаад, энэ тэрэ ажал хэдэг, юумэ зөөдэг шэрэдэг һэмби. Салин абалгын болоходо, тэрэ үеын хэдыхэн трактористнууд тэрээхэн тэргэдээ обойсо һуугаад, МТС тээшээ гүйлгэлдэжэ ошоходнш даа...

Иигэжэ хэлэхэдэнь, гуша хүрөөдүй залуухан буряад хүбүүнэй тэрэ багахан трактор дээрэ тобойжо һуутаад, мүн өөр шэнги залуухан тракторист хүбүүдые хойнохи хоорбо соогоо һуулгаад, хүдөөгэй харгыгаар тооһо бурьюулан гүйлгэжэ ябаханнь нюдэндэм элихэн харагдаадхиба.

— Тиигэлдэһээр байтарнай одоош даа шэб шэнэхэн «СХТЗ»-нүүд ерэжэ, тэдэнэй нэгые намда үгэһэн юм, — гээд Ринчин Чагдурович саашань хөөрэнэ. — Хариин «лилипудһаа» хахасажа, түрэл зүблэлтэ оронойнгоо түрүүшын трактортa түрүүшынхеэ һууһан үемни эгээл тэрээхэн юм һэн даа. Тэрэ үедөө «СХТЗ»-мнай яһала бараг трактор байһан юм гээшэ. Тиихэдээ мүнөөнэй гусеничнэ тракторнуудта хаана хүрэхэнь даа. Үдэртөө хоёр дахин подтяжка хээд ябадаг бэлэйбди.

Иигэжэ хэлэхэдэнь, хабарай гү, али намарай хүйтэн газар дээрэ, үргэн полиин дунда, трактор доро өөдөө хаража хэбтээд, подтяжка хэжэ байһан, тооһо шоройдо зууралдаһан хара хубсаһатай хүн нюдэндэ тодохоноор харагдаба. Тэрэ хүн тракторайнгаа картер мулталаад, годигор булад голой хүзүүнүүдһээ хуушан подшипнигуудые ходолжо хаяад, шэнэ баббит подшипнигуудые һуулгана...

— Тииһээр байтарнай «НАТИ» гэжэ газогенераторна гусеничнэ тракторнууд ерэһэн юм. Тэрээндэ жэжэхэнээр тайраһан түлеэ хэжэ носоогоод, хүхэ-боро утаа баагуулан ябагша бэлэйбди, — гээд үнинэй механизатор Ринчин Чагдурович бодолгото болон хөөрэнэ. — Тиигээд һүүлдэнь ёһотой «НАТИ-нууд», мүн мантан томо, бар хүсэтэ «ЧТЗ-нүүд», бүри хожомынь үшөө һайн шанартай машинанууд — «ДТ-нүүд» ерэһэн юм гээшэ ааб даа. Эдэ маркын тракторнуудта бултандань һуужа, хүдэлжэ үзэһэн хүн гээшэб. Хожомынь «Беларусь» тракторташье, комбайнуудташье һуужа хүдэлөө һэм. Хабартаа трактораар газар хахалжа элдүүрилжэ таряагаа таряад, намартаа комбайнда һуужа, ургаса хуряадаг бэлэйб. Анха түрүүн хоёр «Коммунар» комбайнай ерэхэдэ, МТС-эймнай директор Башкуев намайе дуудаад: «Зай, Ринчин Чагдурович, хоёрдохи номеройнь комбайнда һууха болоолши даа, машина механизмда дүршэлтэй болоһон, гартаа дүйтэй хүн гээшэш»,— гэһэн юм. Тиигээд комбайн гэжэ ехэ һонин машинада анха түрүүшынхеэ һууһан хүмби. Хожомынь «С-6», «СК-3» гэхэ мэтын шэнэ шэнэ комбайнуудташье һуугдаал һэн. Мүн «МТЗ-50», «Т-28» гэжэ үндэгэр тээхэгэр аал, хэмгүй хурдан моортэй тракторнуудые жолоодожо үзэһэн байхаб. Тэдэмнай автомашинаһаашье дутуугүй түргөөр ябадаг. Иигэжэ элдэб янзын трактор, комбайнууд дээрэ хүдэлхын хажуугаар 1935 оноһоо 1958 он болотор тракторна бригадын бригадир ябаһан хүн гээшэб даа...

Юрэдөөл Ринчин Чагдуровичай хөөрөөе шагнажа һууходa, энэмнай трактор, машинын шэжэмые одоолшье шудалхыса шудалһан хүн байна, хай юрэ, тэрэнэй бүхы бэедэнь машинын тоһон, керосин, бензин, легроин, солярка гэхэ мэтын түлишэнүүд, тиихэһээ байтагай газогенераторай түлеэнэй утаашье бүхэ гэгшээр шэнгэшоол юм ха гэжэ абаһаар ойлгохоор байгаа бэлэй. Иигэжэ һанахадамни, гэр соонь бензинэй үнэр гутахадал гээдхёо лэ, яаһан жэгтэй гээшэб! Тэрэнэй гараар, тэрэнэй һургаһан трактористнуудай гараар, тэдэнэй жолоодоһон трактор, машинануудай хүсөөр али тухай ехэ газарай хүрьһэн урбуулагдан элдүүрилэгдээ, али тухай ехэ таряа талхан ургуулагдаа гээшэб даа! Тэрэниие мүнөө тооложошье барахаар бэшэ байна. Юрэдөөл Хүхэ үндэрэй хормой дорохи Хүлэй поли дээрэ, тэрээнһээ наагуурхи Нуурай болон Баруун полинууд дээрэ, Улзытэ уулын үбэрэй Намжаа поли дээрэ тэрэнэй булад хурса анзаһаар хээлэнгүй, трактор, комбайнай мөөрөөр тамгалангүй орхиһон газар гэжэ, хай юрэ, мүнөө оройдоошье үлөөгүй ёһотой даа.

Тэрэ наратай дулаахан үглөөгүүр Ара-Харлан нютагай энэ үнинэй механизаторайда ороод хөөрэлдэжэ һуутараа:

Ринчин Чагдурович, хэзээ партида ороо һэмта? — гэжэ асуубаб:

— Дайнай урда тээл даа, 1940 ондо.

— Мүнөө хэды наһатай болобот даа?

— Жаран гурба хүрэбэлби даа. Пенсидэ гараһаар гурбан жэл болобоб. Персональна пенси үгэдэг болонхой агша... Теэд пенсидэ гаража, миин хэбтэхэ хүн болооб гээд балайшье һанадаггүй, совхоздоо энэ тэрэ юумэ шадал зэргээрээ хэһэн, туһалһан зандаал байдаг аабзаб даа....

Иигэжэ хөөрэлдэжэ һуутарнай, газаа трактор хүршэгэнэн тогтожо, хоёр залуухан ород трактористнууд саһа хахинуулан гэшхэлэлдээд, хэрэлсы өөдэ хүндөөр түбэрэлдэн орожо ерэһэн бэеэрээ гэрэй эзэндэ хандаба:

— Ринчин Чагдурович, трактораймнай тоһоной даралта ехээр унаад, яаш заһаржа үгэнэгүй. Тэрэниие мнай заһажа, тааруулжа үгыт даа...

Үбгэжөөлнай тэдэ хүбүүдтэ юуш хэлэнгүй, нюураа эльбэн һууд гэһэнэй һүүлдэ нам тээшэ эрьен: «Та һуужа байгаарайгты, би сагтаа ерэхэб», — гэжэрхёод, совхозойнгоо 4-дэхи отделениин тэдэ залуу трактористнуудаар дахасалдан газаашаа гараба. Иимэ юумэ харахадаа би одоолшье ойлгоо һэм. Энэ хүн пенсидэ гарааб гэжэ нээрээшье һанадаггүй юм байна гэжэ ойлгоо һэм. Теэд нээрээшье урагшаа һанаатай, коммунист хүн гээшэ ааб даа. Коммунистнууд тиимэ байдаг ха юм. Амиды ябаһан сагтаа тэдэнэр хэзээдэшье ооһэдыгоо ажабайдалай газаа тээ хаядаггүй, ерээдүйн гэрэлтэ һайхан байдалай түлөө тэмсэһэн оролдоһон зандаал ябадаг ха юм. Ринчин Чагдуровичнай одоолшье тэдэнэй нэгэн байбал даа.

— Эдэ залуушуулнай иигэжэ ходо ерэжэл байдаг юумэл дөө,— гээд Ринчин Чагдурович газааһаа орожо ерэхэдээ хөөрэбэ. — Энэ тэрэ заһуулха юумэнь барагдахагүй. Тиихэдэнь туһалангүй яахабши, «Ринчин Чагдуровичаа мартаагүй хаям даа», — гэжэ хүхеэд, бүри баяртайгаар туһалхалши... Маанар, урданай тракористнууд шэнги үдэрэй хоёр дахин подтяжка хэжэ, хүйтэн газар дээрэ хүлдэтэрөө хэбтэхэ болоо һаа, таанар, хай юрэ, мүртэйгөөр хүдэлхэшьегүй байгаа ёһотойт даа гэжэ би мүнөө эдэнэйшни хоро малтагшаби. Мүнөө таанар подтяжка хэжэ хэбтэхэ бэшэ, руль барихаһаа ондоо юумэ мэдэхэ бэшэ, тракторайнгаа зааха муудабал, сэхэ мастерскойдоо гүйлгэжэ ябашаха, иимэл зон хаямта даа гэхэб. Тиихэдэмни иигэжэ харюусадаг юумэл, шолмонуудшни: «Тэрэ үеынтнай тракторнууд трактористнуудтаал адли тэнэг байһан юм шуу даа. Трактор тракторист хоёр тухайтайл байһан юм гэлсэгшэ. Иигэжэ хэлээд, тэдэмни мүн лэ «һааһаа» гэжэ байжа хоротойгоор энеэлдэхэ юумэл, яндуулханууд шни. Тиигэбэшье үнөөхил урданайнгаа «тэнэг» трактористһаа туһаламжа эреэд лэ ерэжэл байха юм, яахабши теэд, һэ-һэ... Иимэл зон байналди даа. Теэд тэдэ залуушуулнай буруу бэшэ ааб даа, байдалнай жэл үнгэрхэ бүри һайжарна, шэнэ шэнэ оньһон техникэ, үзэгдөө дуулдаагүй юумэнүүд гарана...

Машинамнай Хёлго мүрэнэй баруун эрье зубшаһан хүдөөгэй хүр саһан харгыгаар улам урагшаа, совхозой түб — Охин-Булагые шэглэн гүйлгэжэл ябана. Үбэлэй наран үбэлэй хүйтэн сагаан сарья дээгүүр сайр мүнгэн гэрэлээ наартай зохидоор толоруулна. Һахалтай урихан нюураа эльбэсэгээн хөөрэһэн үнинэй механизатор, коммунист Ринчин Чагдурович Очировай ухаансар зөөлэхэн түхэл шарайнь энээхэн сагаан саһан дээрэ зураглагдаһан мэтэ нюдэндэмни хэмгүй тодохоноор үзэгдэжэ, энэ юрын аад, арайшье юрын бэшэ, гайхалтай һонин хүн урдаһаам энеэбхилэн дуугарһан мэтэ, өөрынгөө наһанай ябадал тухайда, нютаг зонойнгоо үргэжэһэн жаргалтай байдал тухайда, ерээдүйн коммунис һайхан байдал тухайда түүрээһэн мэтэ, «Үшөө нэгэ жэл үнгэржэ, коммунизм тээшэ үшөө нэгэ алхам хэглэбэл даа», —гээд хөөрэһэн мэтэ һанагдаа...

АЖАЛАЙ ОХИН СООГУУР

Хуушан-Заганай баруун захада колхозой гурбадахи һаалиин фермэ байдаг. Хорин гурбан жэлэй саада тээ энэ фермые харахада һонин һэн. Хото хорёониинь гэжэ багахан, хуушаршаһан малай дал, муухан хашаа, тээ саанахананнь һаалишадай байха нэгэ тобхорхон гэр байгша бэлэй. Мүнөө харыт, шэнээр баригдаһан үргэн ехэ хото хорёо. Һаалишадай һууха хэдэн байрын гэрнүүд жэрылдэнэ. Ёһотойл малшадай город үндын бодонхой. Тиихэдэ фермые Назар Перфильевич Матвеев даагша һэн: үргэн ехэ сээжэтэй, бүтүү һахалтай, солбон сарюун үбгэн һэн.

Крестинья Матвеева тиихэдэ 15 наһатай байгаа. Һургуулиингаа һүүлээр эжыдээ туһалхаяа һаалиин фермэ ерэгшэ байба.

Дайнай хүшэр хүндэ үе. Эдихэ юумэ хомор. Крестинья һаалишан болохо гэжэ шиидэбэ.

Тиигэжэ арбан табатайхан басаган хашарагуудые харууһалжа эхилээ. Дүршэлгүй басаганда түрүүшээр бэрхэтэйшэг байгаа ааб даа. Үбһэ тэжээл эрба гаран модонһоо морёор зөөгшэ һэн. Уданшьегүй ажалша бэрхэ, һубэлгэн хурса басаган байһанаа тэрэ харуулаа.

Гурбан жэл хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр Крестинья һаалишан болоо бэлэй. Жэл ерэхэ тума ажалай үндэр бүгээсэ түйлажа, колхоз соогоо түрүү һаалишадай зэргэдэ жагсаба.

Фермэдэ дүршэлтэй бэрхэ тугалшан хэрэгтэй болобо. Хэниие табихаб? Крестиниие тугалшан болгоё гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаба. Дахин шэнэ ажал. Найдамтай гарта ороһон тугалнууд түргэн һайжаржа эхилээ һэн. Задагай зайдан байдаг тугалай байра дулаахан, сэбэрхэн болобо.

Крестинья Исаковна оронойнгоо түрүү тугалшадай дүй дүршэлтэй танилсажа, газетэ, журналда толилогдоһон түрүүшүүлэй хүдэлмэриие алдангүй уншадаг.

Түйлаһан амжалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, 1959 ондо Крестинья Исаковнада РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа һэн.

Хойто жэлдэнь нүхэр Матвеева 300 тугал түлжүүлжэ, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ дундаа зэргээр 900 граммаар нэмээһэн байха. Тэрэл жэлдээ хүдөө ажахын түйлалтануудые харуулһан выставкэдэ Москва ошоһон байха.

«Эрхим тугалшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тиихэдэ алтан час шагнал абаһан юм. Абаһан шангуудынь тоолохо болоо һаа тон олон. Гансахан Хүндэлэлэй грамотануудынь 14.

Крестинья Исаковна табадахи жэлээ тус фермые даагшаар ажаллана. Эбтэй эетэй энэ коллектив түсэб даабаряа жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэдэг.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фототекст.

„ЭЛЕКТРОМАШИНА“ ЗАВОДТО

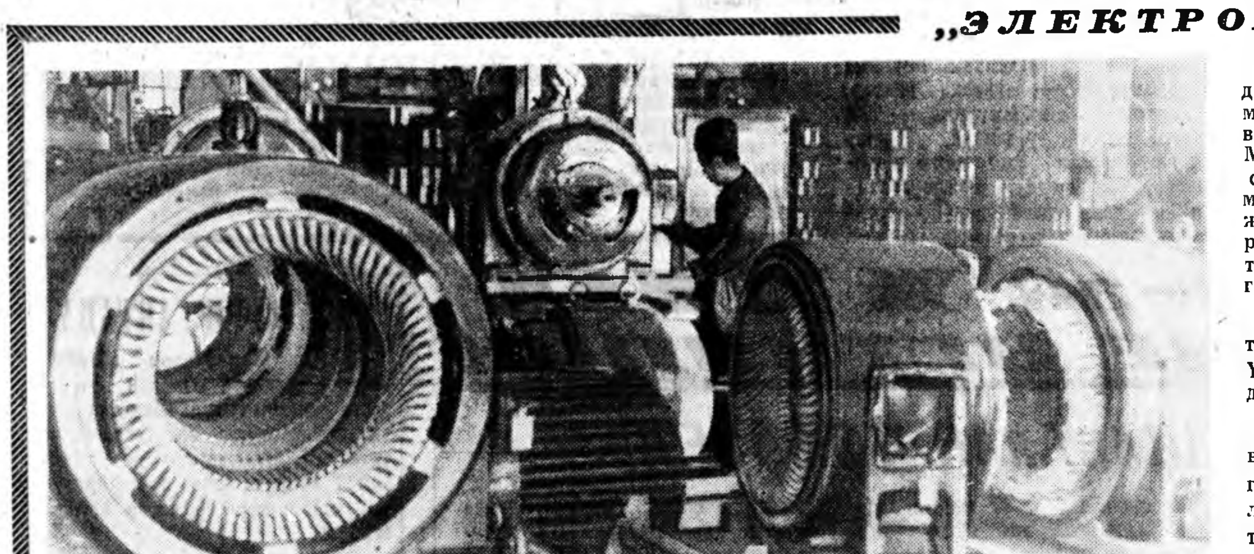

«Электромашина» заводой хүдэлмэришэд республикымнай промышленностиин түрүү коллективүүдэй нэгэн болоһоор үнинэй. Мүнөө эндэ КПСС-эй XXIII съездын урда тээхи социалис мүрысөөн түлэг дундаа. Үнгэрһэн жэлэй түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн 14 автокран, 9 электродвигатель хэрэглэгшэдтээ эльгээгдээ.

Мүнөө эндэ металл арьбалха талаар Москва, ленинградайхидай үнэтэ үүсхэл халуунаар дэмжэгдэбэ.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): заводой электродвигатель хабсаргадаг цех, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээгдэхэеэ байһан автокран, автопогрузчик.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

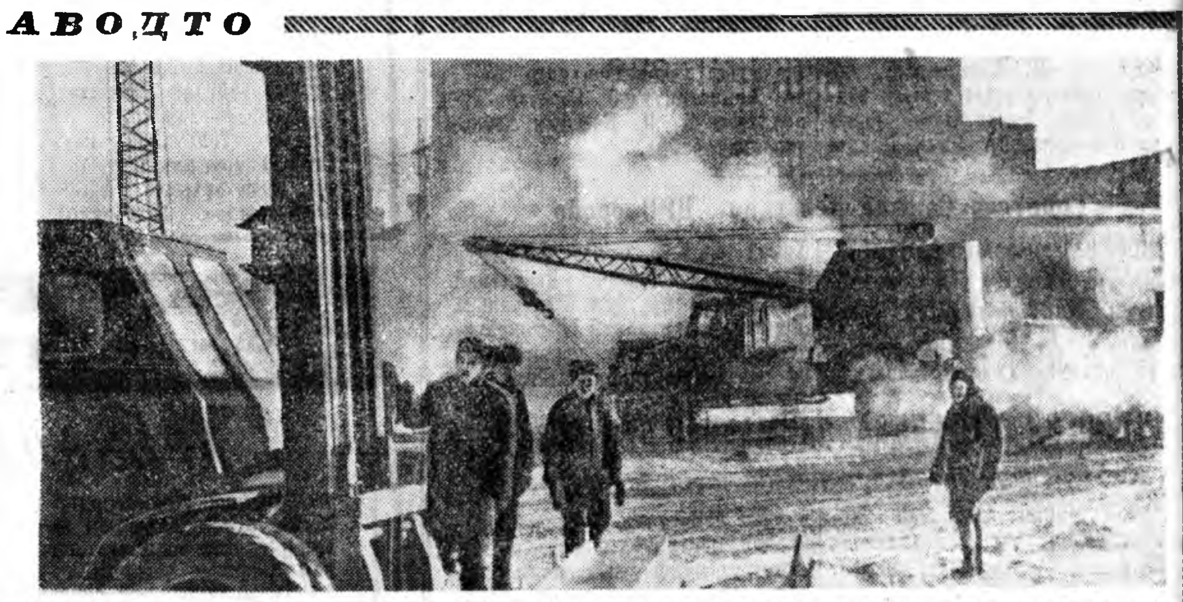

ЭРХЭ СҮЛӨӨГӨӨ ХАМГААЛХЫН ТУЛАДА...

Гурбан түбиин арадуудай һанал нэгэдэлгын конференци Гаванада нээгдээ. Тэрэнэй делегадууд АПН-эй корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ:

Абдул Азиз, Цейлоной афро-азиин һанал нэгэдэлгын ассоциациин секретарь:

— Империализмда эсэргүүсэдэг хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, манай зэргын хахаран можо болохо ябадалые зайсуулха зорилгоор гурбан түбиин һанал нэгэдэлгын конференци зарлагдаһан байна. Юуб гэхэдэ, манай зэргые эмхи гуримгүй болгохо гэжэ империалистнууд һанаашалга гаргадаг байна ха юм.

Урда Вьетнамай, Урда Родезиин, Анголын, Мозамбигай, Урда Африкын асуудалнууд тушаа манай юрэнхы хараа бодолые бидэнэр, гурбан түбиин түлөөлэгшэд, хараалан тодорхойлхо ёһотойбди. Имагтал хамтаараа хүсэлэл оролдолго гаргадаг, манай хамтын дайсан — империализмда эсэргүүсэн эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүсэнүүдэй саг үргэлжэ тэмсэдэг байхада эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай гол ёһонууд найдамтайгаар илан мандажа шадаха байна.

Империалистнуудай һанаашалгануудта харюусан

Мигуэль Байя, Анголые сүлөөлхын түлөө Арадай хүдэлөөнэй организациин (НДОА) гэшүүн:

— Өөрынгөө бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта шэнэ жэл угаа амжалтатайгаар эхилбэ. Гаванадахи конференци хадаа тазар дэлхэй дээрэхи олон миллион хүнүүдтэ агуухэ ушар боложо үгэнэ. Тус конференци империализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ шэнэ, шиидхэхы удха шанартай шатын эхин боложо үгэнэ. Өөһэдынгөө хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ шухала байһан тухай асуудал арадуудай үмэнэ табигдаад байна. Латиноамерикынхидэй хүсэл эрмэлзэлгэ Азиин болон Африкын арадуудай хүсэл эрмэлзэлгэтэй таһаршагүй холбоотой гэжэ ажабайдал харуулаа. Империализмын хүсэнүүдые амжалтатайгаар илахын тулада эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэдэй нэгэдэмэл фронт байгуулха шухала гэжэ бидэнэр үнэншэн этигэһэн байнабди.

Анголын патриодууд 1964 онһоо эхилэн Португалиин колонизаторнуудта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ байна. Ороной газарай зарим хуби. сүлөөлэгдөөд, тэндэ ерээдүйн бэеэ даанхай гүрэнэй үндэһэ һуури табигдажа байнхай.

Колонизаторнууд НАТО-гой талаар өөрынгөө союзнигуудһаа туһаламжа абадаг болобошье, манай эсэргүүсэлтые нугалжа шадахагүй байна. Африкын бэеэ даанхай оронуудһаа бидэнэр хани ёһоной туһаламжа хододоо абадаг байнабди. Анголынхидай тэмсэлдэ талархадаг байһанаа бодото хэрэгүүдээрээ гэршэлэн харуулһан Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта бидэнэр баясхалан хүргэнэбди.

Мүнөө илангаяа һэрнмжэтэй, нэгэдэлтэй байхамнай шухала. Манай зэргые хахалан можо болгохо һэдэлгэ дайсад гаргана. Арадуудые эзэрхэн мэдэжэ байхын тулада тэдэниие арсалдуулхын, гансаарданги болгохын тулада тэдэнэр али бүхы аргануудые хэрэглэдэг байха юм. Колониализм болон империализмые эсэслэн зайсуулхаар шиидэнги байһан тухайгаа бидэнэр Кубада ерээд байгшад бултадаа мэдүүлхэ ёһотойбди.

Иимэ эрмэлзэлгэтэй байһан дээрэһээ бидэнэр Гаванада суглараад байнабди. Сүлөөтэ аралай газар дээрэ гурбан түбиин түлөөлэгшэдэй уулзалга арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээжэ үгэхэ гэжэ этигэнэб.

Эрхэлхэг зоригто тэмсэлшэдэй уулзалга

Джеймс Мархам, Танзаниин Республикын «Нэшнлист» гэжэ правительственна газетын главна редактор:

— Энэ конференци угаа ехэ удха шанартай. Эрхэ сүлөөе дайшалан абаад, шэнэ байдал зохёожо байгшад, мүн өөрыгөө сүлөөлхын түлөө буу зэбсэг гартаа барьяад үшөө тэмсэжэ байгшад Гаванада суглараад байна. Дарлагдажа байһан арадуудта тодорхой, үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ замууд конференци дээрэ шэнжэлэгдэхэ ёһотой.

Энээнһээ уламжалан, Урда Родезиин асуудалда уулзалгада хабаадагшад тусгаар анхарал хандуулха ёһотой гэжэ би һанаха байнаб. Зоргоороо галзууралдаһан расистнуудта эрид шанга, үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаагүй һаа, өөһэдтэнь, Зимбабведахи аха дүүнэртэнь ямар ехэ аюул тохёолдохоб гэжэ Африкын хүгжэжэ байһан арадууд ойлгоно. Бэеэ даанхай залуу оронуудай политическэ болон экономическа харилсаа холбооной асуудалнууд Гаванадахи конференци дээрэ хаража үзэгдэхэ ёһотой гэжэ би һанаха байнаб.

Советско-танзанийска холбоон тухай тогтоходоо, энэ холбоо барисаан жэл ерэхэ тудам хүгжэн һайжарна гээд Д. Мархам онсолон тэмдэглээ. Танзаниин болон СССР-эй арадуудай хоорондохи харилсаа холбоон шэнэ жэлдэ бүри нягта һайн, үрэ ехэтэй болохо гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Илалта түйлаха байһандаа этигэнэбди

Эдвард Ндлову, Зимбабвиин африкан арадай союзай (ЗАПУ) генеральна секретариин орлогшо:

— Гурбан түбиин түлөөлэгшэдэй Гаванада ерээд байһанда би баясанаб. Империализмда эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг арадуудай, организацинуудай түлөөлэгшэд конференцидэ суглараад байна. Англиин ямаршье хэмжээ абаагүй байһые һамбаашалан, Смидэй расист правительство сагаан шарайта үсөөнхидэй эзэрхэлгые хэтэдэнь үлөөхын тулада «бэеэ даанхай байдал» соносхоо гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Зимбабвиин арад империалистнуудай үгэсэлгэтэй сэхэ дайралдаба. Империалистнууд хадаа манай түбиин урда талын хубиие сүлөөтэ Африкада эсэргүүсэхэ өөрынгөө хэрэм болгохые хүсэнэ.

Империалистнуудай эдэ һанаашалгануудтай бидэнэр эбсэжэ шадахагүй байнабди. Смидэй хуули бусын засаг түрые унагаахын тулада манай ЗАПУ гэжэ организаци орон доторхи патриотическа хүсэнүүдые үргэнөөр эмхидхэн жагсаажа, бэлэдхэжэ байнхай. Зүгөөр бусад оронуудай туһаламжагүйгөөр гансаараа ябуулга хэхэ болоо һаамнай манай тэмсэл нилээд орёо болохо гэжэ бидэнэр һайнаар ойлгонобди. Африкын арадуудай аха дүүгэй бүлэ соо байхадаа ехэ дэмжэлгэ абанабди, өөрынгөө газарые түргэнөөр сүлөөлхын тулада улам бүри хүсэ оронобди.

(АПН).

ХЭРЭГНАЙ УРАГШАТАЙ

Манай шахтёрнууд республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта партиингаа XXIII съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаба. Съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха, даабариһаа гадуур үдэр бүхэндэ шулуу нүүрһэ малтан абаха гэһэн уряатайгаар 3-дахи участогай шулуу нүүрһэшэд ажаллана.

Шахтёрнуудай хэлэһэн үгын найдамтай байһые тэдэнэр нэгэнтэ бэшэ ажал хэрэгээрээ гэршэлһэн байха. Съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гэжэ тэдэнэр мүнөө үдэр бүхэндэ оролдоно.

2/5 шахтын 3-дахи участогай шахтёрнууд долоон жэлэй һүүлшын жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 2200 тонно шулуу нүүрһэ малтажа, амжалтаяа съездын хүндэлэлдэ зорюулба. Иимэ амжалтын өөрөө ерээгүй байһаниинь мэдээжэ.

Залуу коммунист Василий Гурулевой хүтэлбэрилдэг энэ участогай коллектив эбтэй эетэй юм. Участогай начальник наһаараа залуушье һаа, ажалаа һайнаар мэдэдэг, дүй дүршэлтэй хүн. Өөртөөшье, участогай хүдэлмэришэдтэшье харюусалта ехэтэйгээр хандадаг, үнэн сэхэ хүн гэжэ суурхаһаар үнинэй. Тэрэ үшөө комсомолой гэшүүн байхадаа «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэһэн орденоор шагнагдаһан юм. Шахтернууд начальнигаа хүндэлдэг, захяа заабариинь һайнаар дүүргэдэг заншалтай.

Үдэр бүхэндэ түсэбһөө гадуур шулуу нүүрһэ малтаха гэһэн уялгаяа тэдэнэр бодотоор бэелүүлнэ. Декабриин зарим үдэрнүүдтэ даабари холо үлүүлэн дүүргэгдээ. Нэгэ сүүдхэ соо 310 тонно шулуу нүүрһэ малтахын орондо заримдаа 550 тонно малтажа байгаа. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар иимэ ехэ бүтээсэ түйлагдаа гэжэ хэлэхээр. Врубмашинын машинист Михаил Христнев, горно мастер Василий Бобылев, бригадир Николай Абдулин, взрывник Константин Протасов болон бусад хүн хэ ажалаа һайнаар мэдэдэг, зүбөөр эмхидхэдэг. Константин Протасовай тэһэлһэнэй һүүлээр шулуу нүүрһэ малтагшад газарай хүрьһэ илгажа, транспортёрто ашажа эхилдэг. Өөрөө шулуу нүүрһэ ашадаг ВПМ-1 машин бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ.

Василий Гурулевой даагша участогта олон яһатан ажаллаһаг Ород, украин, белорусс, татар чуваш, еврей, армянин яһатан бултадаа нэгэ бүлэ шэнги эбтэйгээр ажалаа эмхидхэжэ байдаг.

Участогай хэхэ ажал январь соо дээшэлүүлэгдээ. Урдань сүүдхэдээ 310 тонно шулуу нүүрһэ малтаха даабаритай һаа, мүнөө 380 тонно малтаха болоо. Дээшэлүүлэгдэһэн даабаряа мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур ехэ шулуу нүүрһэ малтажа, Эхэ орондоо бэлэглэхэ гэжэ шахтёрнууд шиидэнхэй. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрахал.

Ю. ОРЕШНИКОВ,
Галуута-Нуурай шахтоуправлениин 2/5 шахтын горно мастер.

Танние ямараар хангана6?

Имэрхүү автобус холын хүдөө фермэнүүд дээрэ хаража болохот. Улаан-Үдын 2-дохи ательегэй модельернүүд һаалишад, малшадай бэедэ тааруу зохид хубсаһа хунар зууршална, тэдэнэй захилаар шэнэ һонин модын хубсаһа оёхоёо абана.

Зураг дээрэ: тус ательегэй хүтэлбэрилэгшэ Г. Ротякова (баруун гарһаа) Баргажанай аймагта ошохоор түхеэрһэн нүхэдөө үдэшэжэ байна. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХЭЭРЫН ХАРГЫГААР

Хүдөө нютагаймнай хүдэлмэришэ хүдэр ажалшад үнгэрһэн үлзытэ һайхан жэл соо арьбан ехэ амжалта туйлаа. Шэнээр гараһан он — улам ехэ хэшэг заяахань дамжаггүй. Түрэл партиингаа XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн бүри эршэмтэйгээр орьёлон, арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлнэ. Хүдөөгэймнай малшад, таряашад ниитынгээ ажахые бүри ехэ ашаг олзотой болгохын түлөө, һү, тоһо, мяха, үндэгэ, овощ, ороохо талханай элбэг дэлбэг байхын түлөө оролдолго хэшээлээ гарган ажаллажа байна. Малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, хоролто гарзагүйгөөр түлжүүлхэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ, үндэр баян ургасын бата бэхи үндэһэ һуури байгуулхын тула хүдэлмэринүүд мүнөө түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Имэ харюусалгатай хаһада манай аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд малшад, таряашадтаа али болохоор туһалха, эд бараа, эдеэ хоолой талаар эрилтэ хэрэглэмжыень хангахын түлөө оролдожо байна.

Аймагаймнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIII съездые ажалай амжалтаар угтаха дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, социалис мүрысөөндэ республикын худалдаа наймаанай бүхы ажалшадые уряалһан юм. Теэд тэрэ абаһан уялгануудаа бэелүүлхын, хэлэһэн үгэдөө эзэн байхын түлөө тэмсэжэ, үнгэрэгшэ жэлээ һайн дүнтэйгөөр түгэсхөөбди.

Аймаг доторoo худалдаа наймаанай жэлэй даалгабарие бүхы дээрэнь 103,6 процент дүүргэжэ, ажалшадта түсэбһөө гадуур 703,6 мянган түхэригэй эд бараан, эдеэ хоолой зүйл худалдагдаба. Тэрэшэлэн ниитын эдеэ хоолой предприятинууд даалгабаряа баһал дабуулан бэелүүлээ. Ажалай түрүүшүүл: Түгнын совхозрабкоопой автолавкын жолоошод-наймаалагшад В. Козлов, А. Гусликов, Мухар-Шэбэр тосхондохи комиссионно магазинай наймаалагша К. Брылев, Түгнын Хүсөөтэ тосхоной магазинай хүдэлмэрилэгшэ П. Цыремпилов гэгшэд ажалшадай хэрэглэмжые гүйсэдөөр хүсэлдүүлэн хангаха хэрэгтэ анхаралтайгаар хандажа, арад зондоо хүндэтэй, түсэб даалгабаряа хэзээ бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг байна. Хонхоло тосхондохи магазиниие даагша, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин, хуушанай бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ Ефросинья Даниловна Лаптева эрмэлзэлгэ ехэтэй, эрхим һайн үрэ дүнтэй ажаллаһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан.

Шэнээр гараһан жэлдэ аймагайнгаа ажалшадые бүри һайнаар хангахын тула худалдаа наймаанай һалбаринуудые улам үргэдхэхэ байнабди. Зургаан томо шэнэ магазинууд нээгдэхэ. Тиихэдээ тосхонуудһаа холуур һуудаг малшад, таряашадые һаад, дутагдалгүйгөөр хангаха асуудалда ехэхэн анхарал хандуулагдана. Аймаг соомнай бии 7 автолавканууд гол түлэб холын малшадта эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдые зөөжэ, тэдэнэй хэһэн захилые заабол хүсэлдүүлдэг байха. Мүн малшадай байрануудта наймаалагшагүй ларегууд саг үргэлжэ ажаллаха байна.

Малшад, таряашадай ажаһуудалай хэрэглэмжын эрилтэ угаа ехэ болонхой. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада аймагай малшадта хубсаһа угаадаг 200 гаран машина, 10 гаран холодильник, хэдэн арбаад мотоцикл худалдагдаа.

Жэлэй эхин дээрэ аймагайнгаа арад зондо шухала хэрэгтэй эд бараанай захил хэхэдээ ажалшадай эдэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые сүм хараадаа абаһан байнабди.

Е. ЛАМАЖАПОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин правлениин түрүүлэгшэ.

ХИЛЫН САДАНААДА — РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ГЭРШЭ ЖЭШЭЭ

ГАВАНА, январиин 6. ТАСС-ай тусхай корр. М. Артюшенков иигэжэ дамжуулна:

Гурбан түбиин арадуудай һаналаа нэгэдэлгын нэгэдэхи конференциин үдэшынь пленарна заседани дээрэ Латиин Америкын табан ороной — Гаитиин, Колумбиин, Коста-Рикын, Мексикын, Никарагуагай, тэрэшэлэн Хойто Калимантанай, Шэнэ Зеландиин делегацинуудай толгойлогшод үгэ хэлээ. Энэнь империализмда, колониализмда эсэргүүсэн, бэеэ даанги, сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэгшэ Вьетнамай, Доминиканска Республикын, Колумбиин Африкадахи Португалиин колонинуудай ба бусад оронуудай арадуудтай һанал бодолоо нэгэдэлгын эли тодо жагсаал болобо.

Америкын Холбоото Штадууд — манай гол дайсан мүн гэжэ Гаитиин делегат Пауло Лантимо мэдүүлээ. Гурбан түбиин арадууд империализмда эсэргүүсэн тэмсэхын тула нэгэдэхэ, саг үргэлжын орган эмхидхэн байгуулха ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Колумбиин арадай түлөөлэгшэ Диего Монтанья Куэльяр тус орон доторхи байдал тухай, партизануудай хүдэлөөнэй улам хүгжэжэ байһан тухай хөөрэбэ. Колумбиин арад хархисуудай хүсэрхэлгэдэ революционно добтолгоор харюусаа гэжэ онсолон тэмдэглэнэ.

Коста-Рикын делегациин толгойлогшо Арнольдо Феррето өөрынгөө делегациин үмэнэһөө иигэжэ мэдүүлбэ: гурбан түбиин һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе элсүүлэн жагсааха, эмхидхэхэ зорилгоор энэ конференциин баталан абаха бүхы шиидхэбэринүүд ба хэмжээнүүд манай зүгһөө юрын үгөөр бэшэ, бодото хэрэгээр дэмжэгдэн угтагдаха гэбэ. Гурбан түбиин һаналаа нэгэдэлгын хоёрдохи конференциие 1968 ондо Каирта зарлаха гэһэн ОАР-ай президент Насерай дурадхалые Феррето дэмжэбэ.

Эбэй хэлсээ хинаха сэрэгэй комиссиин заседани

ПХЕНЬЯН, январиин 6. (ТАСС). Корейдэхи эбэй хэлсээ хинаха сэрэгэй комиссиин ээлжээтэ заседани Корейн-Хитадай талын дурадхалаар Паньмыньчжондо үсэгэлдэр болоо.

Корейн-Хитадай талын толгойлогшо Пак Чун Ук заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, КНДР-эй харьяата уһа руу нүгөө талын корабльнуудай һаяхан добтолон ороһые, демилитаризованно зоно тухай хэлсээнэй гуримуудые эбдэһэн ябадалые эрид буруушаажа байһанаа американска талада мэдүүлбэ. 1965 оной декабриин 21-һээ 28 хүрэтэрхи үе соо США-гай сэрэгэй 9 корабль КНДР-эй харьяата зүүн тээхи уһа руу таба дахин нэбтэрэн ороһон байна. Тэрээнһээ гадна, 1965 оной декабриин 23-һаа энэ жэлэй январиин 3 хүрэтэр американска талынхид демилитаризованно зоно тухай хэлсээнэй гуримые эбдэн, тус район хүдар ехэ буунуудые, тэрэ тоодо зенитнэ пулемёдуудые, асараа. Эдэ бүхы ябуулгануудынь Корейдэхи эбэй хэлсээнэй гурим наринаар сахихые американска талын хүсэдэггүй байһыень гэршэлнэ гэжэ Корейн-Хитадай талын толгойлогшо мэдүүлээ.

Патриодуудай зоримгой добтолго

ЛОНДОН, январиин 6. (ТАСС). Сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд энэ һүни хархис сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан газарта добтолжо, Да-Нангһаа 80 мильдэ байһан хамгаалгын газарһаа тэдэниие намнаа. Рейтер агентствын Сайгондохи корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, энэ газарынь Куанг-Нгай провинцидахи «Хойто-Урда зүг» гэдэг шухала шоссе харгы дээрэхи хүүргын оршондо байдаг юм.

Сенаторай тобшолол

ВАШИНГТОН, январиин 6. (ТАСС). Вьетконгын (Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтын. — Редакциин ажаглалта) түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхэеэ арсабал, американска правительство Вьетнамдахи дайе болюулжа шадахагүй гэжэ сенатор Макговерн (Урда Дакота штат, демократ) мэдүүлбэ. Вьетконгын партизанууд Урда Вьетнамай газар дайдын гурбанай хоёр хубиие мэдэлдээ оруулаанхай, Урда Вьетнамай үргэн олон зоной зүгһөө дэмжэгдэнэ гэжэ Сайгонһоо декабрь соо бусаһан энэ сенатор мэдээсээ. Тиимэһээ Урда Вьетнамдахи тулалдаан сэрэгэй хүсэнэй туһаламжаар шиидхэгдэхэгүй гэбэ. Сенаторай һанамжын ёһоор, ондоо тээһээ ямаршье хамааралгагүйгөөр правительствая һунгаха арга боломжо Урда Вьетнамай арад зондо олгобол, тэрээндэ Урда Вьетнамай партизануудые түлөөлэн оруулбал, Урда Вьетнамда амгалан байдал һэргээн тогтоогдожо болохо байна.

Хэблэлые монополинуудай мэдэлдэ оруулха һэдэлгэ

ВАШИНГТОН, январиин 6. ТАСС-ай корр. В. Петрусенко иигэжэ дамжуулба:

Хэблэлые монополинуудай мэдэлдэ оруулха аюул американ арадта тохёолдонхой гэжэ профсоюзай «Лэйбор» газетэ редакционно статья дотороо бэшэнэ. Профсоюзай газетын иимэ мэгдэнги сошордолтойгоор бэшэһэниинь гайхалгүй. Американска үдэр бүриин газетэнүүдэй тиражай 40 гаран процентнь трестнүүдэй, синдикадуудай мэдэлдэ оронхой. Ороной 750 ехэ газетэнүүд (тайлбарилан хэлэбэл 1945 онойхиһоо хоёр дахин олон) мүнөө тиимэ монополинуудай мэдэлдэ байна.

США-гай засаглагша бүлэгүүд газетнэ бүлэг синдикадуудай туһаламжаар ороной олониитын һанал бодолдо нүлөөлхэдэнь хүнгэн ха юм. Яахадааб гэхэдэ, тиимэ газетэ бүхэн өөрынгөө эзэдэй дура хүсэлые үтэ дуугүйгөөр дүүргэдэг байна. Дотоодын ба уласхоорондын политикада өөрынхеэрээ хандаха ябадал минии мэдэлэй ямаршье газетэдэ зүбшөөрхэгүйб гэжэ «Херст» гэдэг газетнэ трестын эзэн Рандольф Херст нэгэтэ мэдүүлһэн юм.

США-дахи хэблэлые монополинуудай мэдэлдэ оруулха ябадал буруушааһан тогтоол АФТ-КПП-гэй профсоюзна нэгэдэлэй һаяхан Сан-Францискада болоһон съезд дээрэ баталагдаа. Энэ съездынь газетэ болон журналнуудые хэдэхэн корпорацинуудай мэдэлдэ оруулха ябадал тохёолдуулхагүй хуули конгрессэй зүгһөө гаргаха эрилтэ хэбэ.

Далайн ябаган сэрэгэй лагерь һамна сохигдоо

ХАНОЙ, январиин 6. (ТАСС). Мүнөөдэр ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор, Урда Вьетнамай патриодуудай отрядууд декабриин 26-да Чулайһаа хойгуур, Тамкугай районы дохи американска далайн ябаган сэрэгэй лагерьта добтолһон байна.

Эндэ болоһон байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай дүрбэн бэхилмэл пунктые, 7 казарма үгы хэһэн, американска 89 солдадые алаһан байгаа.

Эрид буруушаал

НЬЮ-ЙОРК, январиин 6. (ТАСС). Таиландын зүгһөө Камбоджодо эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулганууд хэгдэнэ гэжэ Камбоджын правительство мэдүүлбэ. ООН-ой генеральна секретарь У Танда эльгээгдэһэн, ООН-ой дэргэдэхи Камбоджын түлөөлэлгэтэ эмхеэр үсэгэлдэр тараагдаһан бэшэгүүд дотор иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: Таиландын эдэ эзэрхэг түримхэй ябуулганууд Холбоото Штадай зүгһөө дэмжэгдэнэ.

Тэрэшэлэн кхмер үндэһэ яһанай гражданинууд тушаа Урда Вьетнамай засагаархидай зүгһөө гаргажа байһан хуули буса ябуулгануудта ООН-ой генеральна секретариин анхарал хандуулба. Һүүлэй һарануудта хэдэн зуун кхмерцүүд Урда Вьетнамай засагаархидай хашалга дорможолгоһоо абарагдахын тула Камбоджо хүдар зугадаха баатай болоо.

Эдеэ хоол бэдэржэ хэсэхэ баатай болоно

АФИНА, январиин 5. (ТАСС). Һүүлэй зургаан жэлэй турша соо 528 мянган грегүүд хүдэлмэри бэдэржэ хилын саана гараха баатай болоо. Тэдэнэй 100 мянганиинь — промышленна хүдэлмэришэд, ремесленнигүүд. Мүнөө орон доторнь хүдэлмэришэдэй хүсэн ехээр дуталдаад, Грециин экономическа хүгжэлтэ удаархад аюулда оронхой. Энээн тухайда Грециин ажалай министр Г. Бакацелос худалдаа наймаанай түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ үсэгэлдэр мэдүүлээ гэжэ «Элефтерия» газетэ мэдээсэбэ.

Арьяатан ёһоной ааша

НЬЮ-ЙОРК, январиин 6. (ТАСС). Холбоото Штадуудай сэрэгэй штабуудай начальнигуудай комитет Урда Вьетнамдахи дайнда бүри ехээр хоро хэрэглэхэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ байна гэжэ «Уолл-стрит джорнэл» газетэ мэдээсэбэ.

Вьетнамда хоёр янзын хорото газ хэрэглэгдэжэ магад гээд энэ газетын корреспондент Бичер тэмдэглэбэ. Тэдэнэй нэгэниинь «ЦНС» гэжэ нэрэтэй юм ха. Энээниие багаханааршье сасабал, хүниие неделиин турша соо бөөлжүүлдэг, шэшүүлдэг байна. Иимэ газ бомбоор, һомоор, гранатаар тараагдажа болохо юм.

Бангкогто түймэр болоо

БАНГКОК. (ТАСС). Таиландын ниислэлэй һархи һорхи балгааһануудай байдаг райондо ехэ түймэр гараад, хоёр час соо үргэлжэлөө. 150 гэр байра шатаһан байна.

Вианъ Фуон тосхониие галдаба

ЛОНДОН, январиин 6. (ТАСС). Американска далайн ябаган сэрэгэй солдадууд үсэгэлдэр Да-Нангһаа баруун урдуур 10 милиин хараанда байдаг Вианъ Фуон тосхониие үнэһэн шандаруу болоторнь галдаа. Хараһан хүнүүдэй хэлэһэнэй ёһоор, жараад гэртэй энэ тосхон 3 часай турша соо шатажа үргэлжэлһэн байна гэжэ Рейтер агентство мэдээсэбэ.

Американска ябаган сэрэгэйхид Да-Нангдахи өөрынгөө ехэ баазые тойруулан «аюулгүй зоно» бии болгохо зорилгоор иимэ зэрлиг муухай ябуулга хэһэн байна.

Вьетнамай делегаци Прага ерэбэ

ПРАГА, январиин 6. (ТАСС). ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо, Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Ле Тхань Нги түрүүтэй Вьетнамай Демократическа Республикын делегаци экономическа асуудалнуудаар хэлсээ хэхын тула үсэгэлдэр Прага ерээ гэжэ ЧТК агентство мэдээсэбэ.

Хархис этэгээдүүдтэ бойкот соносхоо

МОНРОВИ. (ТАСС). Смидэй правительствын үгэһэн паспортнуудые Либериин правительство мэдэрхэеэ арсаа гэжэ эндэ соносхогдоо. Энээнтэй дашарамдуулан, тиимэ паспортнуудтай Урда Родезиин эрхэтэдые Либериин газар дээрэ оруулхагүй гэһэн заабари үгтөө.

Тэрэшэлэн Либериин правительство энэ ороной агаарай дайда руу Урда Родезиин самолёдуудай орохые хорёо.

Союзнигуудаа баалана

НЬЮ-ЙОРК, январиин 6. (ТАСС). США-гай правительство ДРВ-тэй худалдаа наймаа хэхээ болихо эрилтэ табижа, элдэб бүлэглэлнүүдэй талаар союзнигуудаа бүри ехээр баалалта хэдэг болоо. Тиигэбэшье мүнөөдөө энээнһээнь биратай үрэ гаранагүй. «Нью-Йорк уорлд-телеграм энд сан» газетын мэдээсэлһээ харахада, Хойто Вьетнамай портнууд хүдар ородог суднануудаа үсөөрүүлхыень союзнигуудта «үгэеэ дуулгаһан» янзатай. Эдэ портнуудта орохые хориһон эрилтыень гансал Япон зүбшөөгөө.

Вьетнамай Демократическа Республикын сэрэгэй морягууд эхэ оронойнгоо далайн хилые хёрхо наринаар хамгаална. Тиигээд ДРВ-гэй Далайн сэрэгэй хүсэнүүд США-гай 7-дохи флодойшье, Урда Вьетнамай хархис правительствыншье, сэрэгэй суднануудай, самолёдуудай добтолгые хододоо гэдэргэ сохижо байдаг.

ВИА—АПН-эй фото.

Манай консультаци

Хүдөө нютагуудта ажаһуудаг, ажалладаг мэргэжэлтэдтэ олгогдодог хүнгэлэлтэнүүд тухай

Хүдөө нютагуудта, мүн хүдэлмэришэдэй тосхонуудта ажаһуудаг, ажалладаг мэргэжэлтэдтэ хүдэлмэриин зохисотой һайн эрхэ байдал олгохын тулада парти, правительствамнай оролдолго анхаралаа ходо табижа байдаг.

Хүдөөдэ ажалладаг мэргэжэлтэдтэ гэр байрын болон ажахын талаар ямар туһаламжа, хүнгэлэлтэнүүд үзүүлэгдэдэг тухай асуудалда юридическэ эрдэмэй кандидат нүхэр В. Е. Тугутовагай үгэһэн тайлбарие доро толилнобди.

Колхоздо ажаллажа байһан мэргэжэлтэд, механизаторнуудые тус ажахынь гэр байраар хангаха ёһотой гэжэ парти, правительствын тогтоол дотор заагданхай.

Мэргэжэлтэдтэ түгэс түхеэрэлтэй гэр байрын барилгада зорюулан, экономическа талаар һула колхозуудта мүнгэ урьһалхыень гүрэнэй банкын органуудта заагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, колхозой механизаторнуудта гэр барилгадань туһаламжа болгон 2 мянган түхэригэй зээли үгтэжэ болохо. Энэ зээлиингээ мүнгые абаһанһаа хойшо үнгэрһэн табадахи жэлһээ эхилэн түлэжэ, арбан жэлэй туршада сүм бусааха ёһотой. Колхозой бусад гэшүүдтэ хубиин гэр барилгадань 7 жэлэй хугасаатайгаар 700-һаа 1500 түхэриг хүрэтэр хэмжээнэй зээли үгтэжэ болохо байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1964 оной декабриин 18-най тогтоолой ёһоор үнеэгүй колхознигуудта, хүдөө нютагуудта ажаһуудаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бүлэдэ үнеэ худалдан абалгада 300, эмэ хашараг — 150 түхэригэй зээли табан жэлэй болзортойгоор гүрэн үгэхэ байна.

Медицинын болон ветеринарна мэргэжэлтэй врачнуудта, дунда мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдтэ гэр байра, түлеэн, гэрэл түлөөһэгүйгөөр олгогдохо тухай хуули бии. Хэрбээ тиимэ байра байдал нютагай Соведэй гү, али зохихо эмхи зургаанай, предприятиин мэдэлэй гэртэ олгогдохо нүхэсэлгүй байбалнь, тэдэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, гэр бүлэдэнь зохид һайн байра, үмсын айлһаа хүлэһөөр абажа, түлөөһыень зохихо нютагай Соведэй гүйсэдкомой гү, али эмхи зургаанай. предприятиин гаргашаар түлэгдэхэ.

Медицинын, ветеринарна болон гэгээрэлэй мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдтэ олгогдохо эдэ хүнгэлэлтэнүүд хадаа тэдэ мэргэжэлтэдэй хүдөө нютагта, хүдэлмэришэдэй тосхондо байһан ямаршье эмхи зургаан, предприяти, организацинуудта ажаллажа байбалнь үгтэхэ ёһотой юм.

Хүдөө нютагуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта ажалладаг зоотехническэ болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ, тэрэшэлэн малай үбшэнтэй тэмсэхэ станцинуудта, участогуудай ветеринарна эмнэлгэнүүд дээрэ ажалладаг тусхай дээдэ, дунда эрдэмтэй врачнууд, фельдшернүүдтэ түлөөһэгүй байра, түлеэн, гэрэл тэдэнэй хаанашье ажаһуудаг һаань хамаагүй үгтэхэ ёһотой. Гадна зоотехническэ, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй, харьяата газартаа ябажа ажаллахын тулада түлөөһэгүй транспортаар хангагдаха байна.

Хүдөө нютагуудта һуудаг, ажалладаг мэргэжэлтэд хүдөө ажахын налог түлбэриһөө баһал хүнгэлэлтэтэй юм. Хүдөөгэй эхин, гүйсэд бэшэ дунда, дунда һургуулинуудай багшанар, агрономууд, зоотехнигүүд, гидротехнигүүд, газар эсхэмжэлэгшэд, мелиораторнууд, медицинын, ветеринарна врачнууд, фельдшернүүд, бусад мэргэжэлтэд хуулиин ёһоор хүдөө ажахын налог түлбэриһөө сүлөөлэгдэнхэй. Харин тэдэ мэргэжэлтэдэй малайнь тоо, бууса шадарайнь газарай хэмжээн РСФСР-эй хууляар тогтоогдоһонһоо ехэ бэшэ байха ёһотой.

Мүн колхоз, совхозуудта, нютагуудтахи хүдөө ажахын управленинүүдтэ өөһэдынгөө мэргэжэлээр ажалладаг тусхай дээдэ, дунда эрдэмтэй инженер, технигүүд, экономистнууд, түсэблэгшэд болон бухгалтернууд, хэрбээ дээрэ дурсагдаһанай ёһоор ажалладаг байбал, хүдөө ажахын налог түлэлгэһөө хүнгэлэлтэтэй байха болоно.

Үнгэрһэн декабрь һарада Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай нэгэ жэлэй һургуули эмхидхэгдээ. Энээндэ республикын колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд болон экономистнууд, малай фермые даагшанар, бригадирнууд һуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭЛҮҮРЖҮҮЛХЫ ШАДАБАРИТАЙ ШУХАГ ЭРДЭНИ

«Здоровье» журналай январиин номерто В. Кирсановай витаминтай эм тухай статья толилогдохо.

Хэблэлэй һониной агентство журналай редакциин зүбшөөлтэйгөөр тус статьяе уншагшадайнгаа анхаралда дурадхана.

Би үбшэлшэбэб. Тиигээд лэ врачнууд B, B_1, C витаминуудтай, мүн ондоо олон витаминуудтай эмүүдые ехээр уулгаба. Тобшоор хэлэбэл, намайе түргөөр эдэгээхын тула хамаг хэшээлээ гаргаал даа. Тиигээдшье би тон түргэн эдэгэшэбэб. Одоол энэ үедэ витаминай аша туһые, хүнэй бэе элүүржүүлхэ гайхамшаг шадалыень ойлгожо абаа бэлэйб. Эдэ витаминуудта, «элүүржүүлхы шадабаритай шухаг эрдэнидэ» һүгэдэнгүй яалтайб! Шара улаахан монсогор витамин абаад, хазаад үзээл. Тэгэн дундань ялагар улаан гол байха. Тэрэниие тойроод, A, B ,C, витаминууд арайл илгаруулма хилэтэйхэн байха.

Энэ «эрдэниие» үйлэдбэрилдэг уран гартан яагаад витаминай хубинуудые нарин мэргэнээр тааруулжа шаданаб? Элүүржүүлхы шанарайнь һайн байхын тула хайшан гээд эдэ витаминуудай хэм хэмжээе тодорхойлноб?

Мариин АССР-эй Йошкар-Ола хотодохи витаминай заводто ошожо харахадаал, эдэ асуудалнуудтаа харюу абаа һэм. Витамин эмэй цех... Хүдэлмэришэ басагад һаргама сагаан халаад, малгай үмдэнхэй. Цех соо һаруул. Олон сэсэг таригданхай, ялагар сэбэр гээшэнь аргагүй.

— Элүүржүүлхы шадабаритай шухаг эрдэни, — гээд цехэй начальник Татьяна Мосякова энеэбхилнэ ,— витамин эмээ бидэ иигэжэл нэрлэгшэбди... Илангаяа энээхэн C витаминиие.

Татьяна Мосякова витаминиие монсогор болгодог машинын дэргэдэ зогсоно.

— Харана гүт? Эдэ ялагар сагаан витаминууд нээрээшье шухаг эрдэнидэл адли ха юм. Витамин бэлэдхэхэ гуримшье шухаг эрдэниин бии болодог гуримтай дүтэрхы юм. Эрдэни шулуун дунгар соо ороһон элһэнһээ бүридэдэг гэжэ та мэдэнэ ёһотойт. Витаминиие баһал иимэ гуримаар үйлэдбэрилнэбди. Элһэнэй орондо манда элһэн саахар бии. Манай дунгар — витаминиие монсогор болгодог машина. Энэ машина соо саахар сироп хоёр холисолдон монсогойрдог.

Иимэ томо машинанууд дотор шара будаа шэнги тоогүй олон монсогорхон зүйлнүүд ялаганалдан хүдхарна. Долгилон иишэ тиишээ мухарина. Иигэжэ аяар зургаан час соо витаминуудые тэрэ машина соо хүдхадаг, һүүлээрнь 12 час соо хатаадаг юм.

Ихэдээ витаминууд үшөөл бэлэн болоодхёогүй .Тэдэ витаминууд бултадаа адли монсогорхонууд байха зэргэтэй. Тиихэдэнь хэ дээрэ дээрэһээнь дабхасуулан, ондо ондоо витамин няахада һайн байдаг бшуу. Витамин гээшэмнай эм ха юм. Тиимэһээ тон нарин нягта хэмжүүртэй байха зэргэтэй. Саахарай монсогор тобшонууд баһа нэгэ дахин наряар шалгагдадаг: хоёр дабхар һагшуураар һагшагдадаг. Һагшуур дээрэ үлэһэн монсогор тобшонууд һөөргөө бусажа тээрмэдүүлээд, саахар болохо юм. Харин дабхар һагшуурые нэбтэрэн гараһан монсогор тобшонууд тусхай машина соо оруулагдажа, ондоо витаминуудые дээрэ дээрэһээнь дабхасуулан няаха байна бшуу.

Витаминууд ороноймнай химическэ заводуудһаа энэ цехтэ асарагдадаг. Тэндэ химическэ орёо оньһон аргаар витаминууд болгогдодог. Витамин бүхэн тусхай өөрын үнгэтэй, амтатай юм. Үнгэгүй гашуухан талхан — B_1 витамин; шара улаахан үнгэтэйнь — B_2 гэдэг витамин; B_{12} гэдэг витамин улаахан үнгэтэй; нэбтэ харагдама, гашуубтар амтатайнь C витамин: никотинова кислотатай сагаан порошок гэжэ байжа булта илгаатай.

Витамин талхан зандаа хэрэглэгдэдэггүй. Тэрэниие саахартай, глюкозотой, шоколадтай холижо амтатай болгохо, тобшо гү, али шагта мэтэ болгожо гаргадаг.

Витаминиие монсогор болгодог мантан машина соо саахар тобшонуудые хээд, машинаа хүдэлгэдэг юм. Шара улаахан үнгэтэй тоогүй олон тобшонууд монсогойролдохо, долгилон, эрьелдэн мушхарха. Тэрэ машина руу сироп хэгдэхэ, (жэшээлхэдэ, C витаминай талхан нэмэгдэхэ). Шара улаахан тобшонууд үнгөө бууража, сайбар үнгэтэй C витамин сироп хоёроор хушагдаха. Тиигээд «элүүржүүлхы шадабаритай шухаг эрдэни» ургажал захалха. Дабхасань удаахан 12 часай туршада зузаарха. Тиигэжэ олон витаминтай шагта эм үйлэдбэрилэгдэдэг.

Иигээд витаминуудшье дабхасажа дүүрэбэ. Тобшын зэргэ монсогор витамин бэлэн болобо. Үнгэнь бурүүлшэг, үнгэгүй боробтор байдаг. Иимэ витаминие хүн дуратайгаар хүртэхэгүй байна ха юм. Витаминаа хоёр хоногто хатаагаад, һүүлээрнь ялайлгадаг юм. Тиихэдэ тобшо витаминууд үзэмжэтэй һайхан, ёһотойл «эрдэни» болохол даа.

Нэгэ витаминтай тобшо эмүүдые бэлэдхэхэнь даншье һаа бэлэн. Харин хоёр, гурба гү, али дүрбэн витаминтай «эрдэнинүүдые» үйлэдбэрилхэ гээшэ .амар хэрэг бэшэ.

Иигэжэ Йошкар-Олагай заводто эрхим һайн шанартай витаминууд гаргагдана.

Янза бүриин витамин, эмүүд тон ехээр гаргагдадаг болоожо байна. Үнгэньшье, амтанииньшье ондоонууд. Тобшо, шагта витаминуудай хэмжүүршье ехэтэй, багатай, янза бүриинхеэр үйлэдбэрилэгдэнэ.

(АПН).

1500 ОНДОО ТҮХЭЛЭЙ ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

ТАЛЛИН. (ТАСС). «Пунане койт» гэжэ текстильнэ фабрика эхэнэрнүүдэй капроноор гоёожо оёһон дулаан оймһонуудай түрүүшын бүлэгые мүнөөдэр нэхэжэ гаргаба. Бүд нэхэгшэд эрэшүүлдэшье шэнэ жэлэй бэлэг бэлэдхэһэн байна. Эрэшүүлэй үбэлэй ута оймһонуудые эндэ оёжо гаргадаг болоо.

Эстониин хүнгэн промышленностиин предприятинууд мүнөө жэлдэ 1500 шахуу ондоо түхэлтэй бүд,трикотаж. оёһон хубсаһа гаргажа, мүн гутал оёжо, арадай хэрэглэлдэ зорюулха байна.

АРАДАЙ АРТИСТ

Намарай хагсуухан үдэшын боро харанхаар үгытэй ядуу Дашинамжилай эшэгы гэр соо нялхын хурса абяан гаража, оршон тойрон байдал «уаа, уаа, ангай» гэhэн хонгёохон бархираагаар дүүрэшэбэ.

— Оох даа, басаган түрөө,— гэжэ хүгшөөдэй хүлhөө аршаба. — Шагнагтылши даа, ямархан хоолойтой гээшэб.

...Найдан Гендунова 1913 ондо Дээдэ-Тори нютагта түрөө hэн.

Үйндөө hая хүрөөд ябахадань, эжынь наhа барашоо бэлэй. Заахан Найдан тиигэжэ эжыгүй үлөө hэн. Жааханhаа хойшо Найдан нюдэндөө согтой, hүбэлгэн ухаатай, дэлгэр сэдьхэлтэй бэлэй. Хүхюун дорюун зантай тула үншэн басаган байдалай мунхагта дарагдашоо бэшэ, энээхэн ажабайдалай далайе эрэлхэг зоригтойгоор таталжа шадаhан байха.

Хорёод ондо хаа хаанагүй буряадууд жэнхэни түрэл хэлэн дээрээ зүжэг табижа эхилhэн. Тэндэ hуража байхадаа Найдан басаган түрүүшынхеэ уран hайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа захалаа hэн.

Мойhон хара нюдэтэй, гүрэмэл хоёр гэзэгэтэй шуран солбон басагахан уданшьегүй улаан буланда суглараагшадые баясуулдаг болобо.

Гараар бэшэгдэhэн зохёолнуудай олооро гаража байhан үе hэн. Д. Абашеевай «Үхэл», С. Балдаевай «hайнhaa hалбар, муyhaa шонхор», И. Барлуковой «Хүбхай шоно», М. Л. Базароной «Хаарташан» гэхэ мэтэ зүжэгүүд тэрэ үедэ нилээд дэлгэрhэн, хаа хаанагүй табигдаhан шуу. Найдан Гендунова эдэ зүжэгүүдтэ уран бэрхээр наадаба.

Гендунова 1929 ондо Улаан-Үдын театральна техникумдэ абтаа hэн. Эндэ Буряадай үргэн тала газарнуудhaa оюун бэлигтэй хүбүүд, басагад сугларжа, юрэдөөл түрүүшын профессиональна хэшээлнүүдые шагнажа, эрдэмэй гүн баялигые шудалжа эхилбэд. Эрдэмтэй багшанарай хүтэлбэри доро техникумэй hурагшад Буряадай үндэhэн искусствын түрүүшын «хараасгайнууд» болоно шадаа hэн шуу. Энэ техникумые 1932 ондо Н. Гендунова, Ю. Шангина, А. Ильин, С. Халтагарова, В. Халматов гэгшэд дүүргэhээр лэ Буряадай драмын театрта хүдэлжэ эхилhэн.

Тухэреэн гушан гурбан жэлэй хугасаа соо Надежда Степановна (Найдан Дашинамжиловнае театрайхидынь иигэжэ нэрлэдэг юм) Буряадай драмын театрай ендэр дээрэ 60—70 рольнуудые гүйсэдхөө.

«Сэхыень хэлэхэдэ, ямархан-шье рольнуудта, юрэдөө, хабаадалсаабиб даа, — гэжэ Найдан Степановна хөөрэнэ. — Гуша гаран жэл соо ямарханшье эхэнэрнүүд болож туршааб, харин Пяглайн роль намда эгээн дутын бэлэй даа»...

Буряадай драмтеатрта Баруун Европын классигуудай, ород болон буряадшье авторнуудай зүжэгүүд үндэhэн буряад хэлэн дээрэ табигдаhан юм. Апполон Шадаевай «Мэргэн», «Шэнэ зам», Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуур», Намжил Балданогой «Олоной нэгэн» гэхэ мэтэ зүжэгүүд түрэл театрайнгаа хүгжэлтэдэ аргагүй ехэ туhа хүргэhэн.

Буряад драмын театрай нангин «үлгые» хүдэлгэгшэдэй нэгэн Н. С. Гендунова профессиональна артист боложо, уран бэлигтэнэй заха хизааргүй замда гараа hэн.

Найдан Дашинамжиловнагай наадаhан рольнуудай дүрсэнүүд хүнэй нюдэндэ тобойжо харагдадаг. Бодото нюурнуудай рольнуудые үнэншэмэ бэрхээр харуулжа шадаhанайнь түлөө РСФСР-эй арадай артист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо hэмнай. Ага, Яруунадашье, Алайр, Боохондошье, Баргажан, Хоридошье Найдан Гендунова тухай «манай арадай артист» гэжэ хүн бүхэн омогорхолтойгоор хэлэдэг.

Артисткын репертуарые уудалан хараад, шэнжэлээд байхада, нэгэл hанал түрэдэг, — Найдан Гендунова эрхэ бэшэ комическа актёр шуу. Гольдониин «Хоёр эзэнэй зараса», Шагжинай «Будамшуу», Гоголиин «Гэрлэлгэ» болон Мухтаровай «Хүхюун айлшан»... Эдэ шогтой ёгтой зүжэгүүдэй гол геройнуудые Найдан Гендунова булай бэрхээр гүйсэдхэжэ шадаhан байха.

Пяглай, «пяглагархан Пяглайгаа» абажа үзөөл. Нүхэр Гендуновагай балсар-балсар гэшхэлhээр, зэбүүрхэмэ хажар хоолойгоор дуугархада, энеэлдэхэ дуран юундэшьеб хүрэшэнэ. «Үгы, үгы» гэтэрээ энеэлдэжэ байтараа, гэнтэ Пяглайгаа хайрлажа эхилнэ бэшэ гүбди? Пяглайн рольдо Надежда Степановна ехэл таарамжа наадаhан. Артист танигдахаа болиторoo хубилжа шададаг «шэдитэй». Бэе түхэлөөрөөшье, аяг зангаараашье, сэдьхэл бодолоороошье тад ондоо хүн болжо шадахадань, бидэнэр артистын уран хурса оюун бэлигтэйе hайшаажархина ха юмбибди.

Жарбай («Эржэн»), Баадяа («Агуухэ түүдэгэй дүлэн»), Булжамуур («Баяр»), Долгор («Тайшаагай ташуур»), Давыдова («Барометр шуурга харуулна»)... Тад ондоо зантайшье, түхэлтэйшье, hэшхэл бодолтойшье эхэнэрнүүд гээшэ даа.

Арадай артист нүхэр Гендуновагай наадаhан олон рольнууд соохоо буряад hамгадай, шабгансанарай образуудь тобойжо илгарна. Надежда Степановнагай «дархалhан» образуудай нэгэн болохо Пяглайн образ манай үндэhэн театрай классика болоо гэхэдэ алдуу болохогүй гэжэ hананам. Актрисамнай театрта наадахаhаа гадна, мүн хэдэн кинодо буулгагдаhан юм. Николай Дамдиновай зохёоhон сценаряар табигдаhан «Ургын hалбарха үедэ» гэhэн фильмдэ буряад шабгансын роль, «Тайгада тохёолдоhон ушар» гэдэгтэ совхозой директорэй hамганай роль, «Сэнхир мүрэнүүдэй нютагай хүнүүд» гэдэгтэ тува хүгшэнэй роль түйсэдхэhэн байха.

Найдан Гендуновагай hүүлшын жэлнүүдтэ мүншье эдэбхитэйгээр наадажа, Ц. Шагжинай зохёоhон «Шүдхэртэй сундук» гэжэ комедиин Бүмэ хүгшэнэй роль айхабтар үнэншэмөөр гаргажа шадаа.

Найдан Гендунова бэлиг түгэлдэр бэрхэ артист байхаhaa гадна, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Ажалдаа оролдосотой, амжалтa түгэс ябаhанайнь түлөө парти, правительствамнай Ажалай Улаан тугай орденоор, медальнуудаар шагнаhан байна.

Суута артистын шадабари мэргэжэлынь мохошогүй нангин. Өөрынгөө үеын хүнэй образ Найдан Дашинамжиловна нэгэтэ бэшэ наадажа, олон түмэн харагшадаа үшөө нэгэтэ бэшэ баясуулха бэзэ гэжэ найданабди.

В. ПЕТОНОВ.

ТҮГСҮҮЛ

(Басни)

Ойн нэгэ талмайда
Ойгоргүй бүдүүн түгсүүл
Шандаган малгай үмдэнхэй
Шахагар юумэ hуудаг hэн.

Хажуудахи залуу
сагдуулнуудаа
Хараха, тоохошье дурагүй
Хамараа дээшэнь үргөөд,
Хашхарагша бэлэй ехэрхүүгээр:

—Агаар, нарыем бү
халхалагты,
Ахир бага сагдуулнууд!
Намhaa үндэр бү болотгы —
Наанаhаатнай хари...
сабдагууд!

Саг жэлнүүд үнгэрнэ,
Сагдуулнууд өөдөө үндыжэ,
Гулдагар гоё модод болоод,
Гүйбажа сэрбэжэ байбад.

Оглогор хара түгсүүл
Ойн дарамта болоhон аад,
Һурамхи болоhон заншалаараа
Һургаал заабаряа айлдаhаар:

— Гүлмэр залуу сагдуулнууд
Гүнтэнэлдэхэ, шууялдахаа
болигты!
Таанарые hургаха, захирха
Тайгын эзэн түгсүүлби!

***

Һүбэлгэн бэлигтэ залуушуулай
Һүр дараха дуратай
Һууридаа түгсүүлдэл
нялдашоод
Һуудаг ноёды мэдэнэб даа!

Даши ДУГАРОВ.

Үхэшоо гээшэ гү?

— Бидэ үхэтэрөөшье эбтэй эетэй ябахабди,—гэжэ минии хуушан танилнууд, хүбүүн басаган хоёр хамтархадаа, түрынгөө үдэшэ бултанай дуулажа байхада хэлээ hэн. Тэрэ гэhээр оройдоо нэгэ жэлэй үнгэрөөшье hаа, тэдэ хоёрни мүнөө хүрэтэрөөшье элүүр мэндэнүүд. Али нэгэниинь үхэшоо гээшэ гү гэхэдэ, нөөхил амиды шэнги ябадаг юм. Үгы, нээрээшье үхэшоо гээшэ гү?

— Үхэхыень хүлеэнэгшэ гэжэшье болохот... Үгы даа, үхэтэрөөшье эбтэй эетэй ябахабди гэhэн үгэнүүдыень мартанагүйб. Тэдэ хэрэлдэжэ hалаhаар үни болоо ха юм.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Арьбалха—коммунис ёho гурим» гэhэн түрүү бэшэг; Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэhэн тухай мэдээсэл; СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ; СССР-эй Верховно Сүүдэй пленум.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Партийна организацинуудай ажабайдалhaa» гэhэн гаршаг доро hонирхолтой мэдээсэлнүүд; «Ленинградайхидай, москвагайхидай жэшээгээр» гэhэн гаршаг доро статья, корреспонденцинүүд; редакцида ерэhэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаhанда: Э. Поповой (АПН) «Ленинэй hургаалнууд—манай соёл суртаалай зэбсэг» гэhэн статья; ТАСС-ай хилын саанахи hонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: А. Береговойн «Бэдэрэлгэ үргэлжэлhөөр» гэhэн корреспонденци; В. Петоновой шэнэ номhoo шүлэгүүд; элдэб hонинууд; соносхолнууд.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной январиин 8.

„ДҮРБЭН ТЭНГЭРИ"

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Һүүлэй үедэ, хэнэйшье мэдэhээр, үхибүүдтэй нүхэсэдэг гү, али нүхэсэхэ дуратай зохёолшод нилээд олошороо. Энэнь hайшаалтай. Буряад литературын яhала урагшатайгаар хүгжэхэ байhые энэ баримташье гэршэлнэ бшуу. Саашадаа урмаа хухарангүй, харин үшөө олооро нүхэсэдэг болоо hаань ехэ зүбтэй, ехэ туhатай байха hэн. Теэд үхибүүднай ехэ hонюуша, hүбэлгэн hонор ухаатай, гэмгүй уран наринаар зохёогдоhон, удхынгаа талаар hонирхолтой номуудые буляалдахаhаа абан уншадаг hэмнай. Ушар иимэhээ буряад совет литературын hабагша татагша Х. Н. Намсараев, А. И. Шадаев, Ц. Дон, Б. Абидуев, мэдээжэ үльгэршэн А. А. Тороев болон бусад олон зохёолшодой үхибүүдтэ зорюулжа бэшэhэн бүтээлнүүд мүнөөшье ольhо шэмэеэ алдаагүй, олон тоото үхибүүдыемнай hонирхуулhaap.

Поэт Николай Дамдиновай «Баргажан», «Шэнхинээтэ нарhад», «Эсэгын нэрэ» гэhэн номуудыень уншаагүй хүн үсөөн лэ байха. «Эсэгын нэрэ» гэhэн горитойхон поэмэнь поэдэй бэлиг шадабарииие гэршэлжэ үгэнэ. Үргэн дэлисэтэй, холуур шэртэhэн хурдан бодолтой, гайхамшагта үе сагайнгаа халуухан ами hудалаар соробхилhон шүлэг, поэмэнүүдые бэшэдэгшье hаа, Н. Дамдинов hонюуша hонор үхибүүдээ мартадаггүй, ахамад нүхэдэйнгөө hайн hайхан заншалые арьбадхан үргэлжэлүүлжэ байдаг.

Үнгэрэгшэ 1965 оной hүүл багта Н. Дамдиновай «Дүрбэн тэнгэри» гэжэ нэрэтэй ном Буряадай номой хэблэлhээ гараhан юм. Энэнь үхибүүдтэ зорюулжа бэшэhэн түрүүшын номынь гээшэ. Дүн хамта арбан долоон шүлэг, нэгэ горитойхон поэмэ тэрээн соонь оруулагданхай. Шүлэгүүдэйнь маягаар бараглахада, тус согсолборинь hаяхан hургуулида hуража эхилhэн гү, али hургуулида үшөө ороодүй ябаhан үхибүүдтэ зорюулагдана.

Һальхай шалюун, hайрхуу, хомхой хобдог багашуулай аяг аашые яhала үнэншэмөөр харуулхатайгаа хамта, hонюуша үхибүүдые байгаалиин баялигтай, элдэб амитадай абари зантай танилсуулна. Иимэрхүү бүтээлнүүд урданьшье бэшэгдээ юм аабза. Теэд хүн бүхэнэй бэшэлгын маяг түхэл аб адлихан байдаггүй, тиимэhээ Н. Дамдиновай шүлэгүүд онсо өөрын шэнжэтэй, удха шанартай.

«...Халуухан сайгаа үлеэсэгээн, шамдуухан,
Хаба шадалаараа уужал hууба хүбүүхэн.
— Эhэй!—гэжэрхёод, аягаа табиба,—мүнөө—
Эдиршүүл тухайда манай клубта кино!»—гэжэ Ананда

(«Аяга сай дээрэ» гэhэн шүлэг соо) үглөөгүүр сайгаа уужа hуутараа хашхарна. Үнэхөөрөөшье шалюун, хэлэнэйнгээ эрьелдэhэн тээшэ дуугаржа hуудаг тоомгүй хүбүүн гэжэ дао гэhээр ойлгонобди. Үшөө саашань үргэлжэлүүлжэ болохоор байгаа аабза. Теэд автор хэмhээ үлүүсэ тэрэнээ хэтэрүүлнэгүй. Юуб гэхэдэ, иимэрхүү шүлэгүүд унжагайрхадаа муу болошодог, үхибүүдшье захадань хүрэтэр уншахаяа заримдаа залхуурдагшье бэзэ.

Тиимэhээ поэт хамаг шүлэгүүдээ богонёор, сэдьхэл ухаанда хадуугдамаар бэшэхые оролдоhон байна. Жэшээлээдшье яахамнайб, үхибүүдтэй үнинэй нүхэсэдэг зарим шүлэгшэднай бадаг бүхэнөө дабтахые оролдодог hэмнай. Амта шэмэеэ гээтэрээ жажалагдашаhан тэдэнэй шүлэгүүдынь hонигүй, абаhаар уншахада жалжагы, нэгэ шэхээр ороод, нүгөөдөөрнь гараадхидаг муутай гээшэ. Үхибүүд гээшэмнай яб гэмэ ябталмал, hүрөөтэй гоёор ханхинажа байдаг бүтээлнүүдтэ дуратай бшуу. Энэ эрилтыень зарим поэдүүднай буруу ойлгодог гү, али бишыхан уншагшадаа ёhoop хүндэлдэггүй дээрэhээ дайралдаhан юумэн тухай хайша хэрэгээр шурьюулжархидаг заншалтай.

Тиихэдэ Н. Дамдиновай бүтээлнүүд тад ондоо; үхибүүдэй гүнзэгыхэнөөр бодожо, ухаалдижа үзэмөөр онсо өөрын шиидхэбэритэй байна. Жэшээлбэл, «Мууе hураха ямар бэ?» гэhэн шүлэг абаад үзэе. Арбатайдаа тамхи татажа hураhан үхибүүн тухай хэлэгдэнэ. «Тамхяа хая» гээд хэлэ хэлэтэрнь, ойлгомторгүй Тарба хэнэйшье үгэ хүүр дууланагүй, нюусаар татахые оролдоно. Һүүлэй hүүлдэнь ханяажа зобоно.

«...Абаашагты Тарбые больницада тэлэн,
Аргагүйл даа бэшээр!..
«Мууе hураханъ бэлэн
Мултарханъ лэ хүшэр»—

гэhэн ехэ зохид шиидхэбэри поэт хэнэ. «hайе hурахада бэлэн гү?» гэhэн шүлэгынь тад ондоо удхатай. «hайе hураханъ хүшэр аад, hалахань бэлэн»—гээд шүлэгөө түгэсхэнэ. Һайндаа дашуурhан үхибүүд ходо магтаалтай ябадаг. Тиимэhээ тэдэнэйнь зариман хамараа үргэхөө hанадаг. Хожомынь тэрэ «hайн эхилэлтээ» бэлэхэнээр лэ мартажархёод, «би иигэнэб, би тиигэнэб» гэжэ байгаад бэеэ hайрхаха, магтахые оролдодог. Иимэрхүү шүлэгүүд зарим үхибүүдтэ үнэхөөрөөшье hургаал даабари болохо бшуу.

«...Үулын модо орбонтойнь асаржа,
Урлан хайгаад, бэе бэеднь
хабсаржа,
Дархад модошод хамтаран,
үргэн хүүргэ бодхообо.—
Дайдын хүхэ мориндо даруу
эмээл тохобо»—гэжэ

«Хүүргэ» гэhэн шүлэг соонь уншанабди. Хабсагайн хаяаhaa харьялан гараhан үhанай эмниг дошхоншье hаа, ажалша бэрхэ хүнүүд хазаарлаха шадалтай юм гэhэн удхатай аабза. «Хизаарлашагүй үреэхэн» гэхын орондо хазаарлашагүй гэхээ яагаа юм. Харьялаата дошхон гол хизаарлашагүй үргэн талатай адли бэшэ, харин хазаарлашагүй ардаг дошхон үреэхэнтэй—моринтой жэшэгдэмээр бэшэ гү! Гадна, «аашалиг үhые», «дайдын хүхэ морин», «дархад модошод» гэхэ мэтэ шүлэг бүхэндэнь олдомоор. Үхибүүдэй ойлгохогүй орёо зэргэсүүлгэнүүдые мушхажархиhанай дэмы гэжэ hанамаар.

«Эрдэмтэндэ» гэhэн шүлэгые обёоронгүй гаража огто болохогүй. Энэ шүлэгынь оройдоо гурбахап бадагhaa бүридэнхэй. Юушье мүртэйгөөр шэнжэлхэ шадалгүй, бэшэгдэhэн номой гоёолто шэмэглэл тухай хөөрүүгээр дуугархадаа яhала бэрхэ гү, али газаадахи нюур шарайень «үнэгэнэй hүүлээр», эльбэжэ байhандал ажалладаг ямаршье бэлигтүй эрдэмтэниие наадалжа бэшэнэ. Энэ шүлэгые, минии hанахада, бишыхан уншагшад яашье ойлгохогүй, мүрнүүдэйнь хоорондуур төөришэхэ байха. «Үзэгэй гоёор хитарhые бү гайха, үгын ураар хэлэгдэhые гайха» гэhэн түгэсхэлынь яhала зүб, тааруушье hаа, үхибүүдэй ухаалдижа таахагүй шэнги болоно.

Буряад араднай тоогүй олон үльгэр туужатай, домог түүхэтэй. Тэдэнэйнь нэгэн—Шилдэй занги хүбүүнэй баатаршалгые али зэргээр магтаhан үльгэр байха. Энэ домог мүнөө болотор саарhан дээрэ эреэлэгдээгүй, ном болжо хэблэгдээгүй байhан. Энэ талаар поэт Н. Дамдинов ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байна. Үнэн зүрхэнhөө hайшаангүй үнгэрхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, тус үльгэр уран найруулгынгаа талаар бусад үльгэрнүүдтэ орходоо тад ондоо, үнэхөөрөөшье Н. Дамдиновай бүтээл гэжэ уншагдаhaap лэ танигдаха юм. Аман зохёолой маягаар бэшэбэшье, шүлэг найруулгын мүнөөнэй эрилтэдэ тааруулжа зохёоhониинь ехэ hайн. Харин саашадаашье арадайнгаа аман зохёолой баялигые онгилжо, литературна түхэлэй ном болгожо байгаа hаамнай, ехэ туhатай, урагшатайшье байха hэн ха. Үхибүүдэйшье, залуу үетэнэйшье, үндэр наhатай үбгэд, хүгшэдэйшье уншахада hонирхолтой байха гэжэ hанагдана. Поэт Н. Дамдиновай энэ үльгэр тухай шэнжэлэгшэ, шүүмжэлэгшэ нүхэднай тусхай хүүр зугаа дэлгэнэ аабза.

Номойнь гоёолто шэмэглэл тухай хэлэхэ болоо hаа, урмаа хухархаар байна. Үхибүүд абаhaap лэ зурагуудыень хараха дуратай байха. Бүүдэгэрээр, ямаршье үнгэ зүhэгүйгөөр шэмэглэгдэhэн номуудые үхибүүдтэ hарбайханьшье эшхэбтэр бэшэ гү! Тиихэдэ Н. Дамдиновай «Дүрбэн тэнгэри» гэhэн ном ехэ бирагүйгөөр шэмэглэгдэнхэй. Номой автор уран зурааша хоёрой холбоо барисаагүй байhанайнь хойшолонгууд эндэ элирнэ гээшэ ха.

М. ОСОДОЕВ.

Захааминай тайгада хэрмэнэй олон гээшэ тоолошогүй. Тиимэhээ «Коммунизм», «Байкал» колхозуудай агнаха дуратайшуул үдэр бүриингөө агнууриhaa олзо ехэтэй бусана.

Хамта дээрээ гүрэндэ 13 мянгаhaa үлүүтэй хэрмэнэй арhан тушаагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: адуушан Ринчин Мижитдоржиев хэрмэнэй арhануудые шалгажа байна. Ажалайнгаа забhарта 226 хэрмэ барихан.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Ким ИЛЬИН

Дамба яажа баабгайда эдюулээ hэм

Нэгэтэ Бимба Дамба хоёр агнуурида гараха гэжэ хэлсэбэ. Түргэн түүхэй Бимба ябууд шууд түхеэржэ, Дамбындаа ошобо. Түгсүүлдэ адли табхагар, бүмбэгэдэл адли бамбагар Дамба хэлсээшэ тухайгаа мартанхай, яаралгүйгөөр эдеэлжэ hууба.

— Зэ, шимни ябахаар бэлэн гүш?—гэжэ Бимба уургайгаар асууба. Дамба хэлэhэнииень хоёр шэхээрээ ходоро гаргаhан янзатай, мүнөөхил яаралгүй зандаа сайгаа hоросогооно. Сайгаа уужа дүүргээд, hүнэй фермэ hамгандаа ошохом гэбэ.

— Юундэ?

— Буу суурыем hамгамни бэлдэхэ hэн,—гэжэ Дамба hэнгэргүйгөөр эбhээлбэ.

— Тьфу, шамтай нэгэдэhэн хүн шархяа хатааха,—гэжэ Бимба сухалдаба.

Теэд яаха хээхэб даа. Түхеэрэлгэншье дүүрэжэ, тэдэ хоёрнай ойн соорхой hэтэлэн, Эмээлтын эрмэгтэ нуута заhажа, гүрөөhэнэй хужарта ерэхые хүлеэжэ hууба ха. Нэгэниинь нүгөөдэhөө зуун табяад метрэй зайда hуунхай. «Мүнөөхимни унташахагүй гү» гэжэ Бимба сэдьхэлээ зобоно. «Унтаашье hаа, угайдхадаа хурхиржа гүрөөhэ бү айлгаhайш...»

Нараншье орожо, харанхы болжо эхилхэтэйнь хамта Бимбын досое жэхынэ. Айдаhаниинь хүрэжэ, нюрга руунь хүйтэ даана. Гэнтэ хуурай гэшүүhэнэй нижаганаха абяан дуулдажа, Бимбын харахада дүтын модон cooho хара юумэн гараад, Дамбын hууhан нууга тээшэ мухаришаба. Һуурияа бодожо, hайнаар харахадань: Баабгай!

Бимба айhандаа хадын хормойдо хүрэhэнөө мэдэнгүй мухаришаhан байба. Тосхон тээшээ ухаа мэдээгүй зандаа гүйжэ мэдэбэ. Хоёр голой үнгэрөөд байхада, колхозой hүниин харуулшадай урда гуталнуудаа тайланхай, хүл нюсэгэн, хахархай самсатай, хүлhэ hалhан болоhон хүбүүн дуу гаража ядан ээрүүтэжэ байба.

— Да-да-да-дамба... бааббааб-гай-тайда... ээ-ээ-эдюулээ!..

Тэрэ бэеэрээ тосхоной ангуушад түргөөр сугларжа, эмээл морёор Бимбын зааhан зүг руу харайлгашабад. Хада өөдэ тэдэнэй гаран гэhээ Дамба гал түлижэрхинхэй, шараhан баабгайн мяха эдижэ hуугаа hэн. Дамба Бимбые харажархиhоор түрүүшынхеэ сухалдаа бэлэй.

— Ши хүниие баабгайн аманда асараад тэрьелээ гүш, шүдхэр! Наанаhаашни...—гэжэ дуу гараад, Бимбын айhаншье, гайхаhаншье шарайе харахадаа энеэжэрхёо hэн ха.

ШОГ РАССКАЗУУД

Хэлэхэдэ бэлэн аад...

Автобусшье ерэжэ, хүнүүд түрисэлдэшэбэ.

— Үгы, хүниие яахадаа нитэрээ түлхинэт?

— Өөрөө бү түлхигты,—гэжэ хэлээд, нэгэ жааханшаг хүбүүн hаяхана ерэhэн аад лэ, Норполые hэнгэргүйгөөр ёборходоод, нээлгээтэй үүдэ руу яраба. «Яаха болоо гээшэб? Татажа гаргахамни гү?» гэхэ мэтэ бодол Норполой зосоо түрэбэ. Залуу хүбүүн үбгэд, hамгад гэжэ илгангүйгөөр хүнүүдые тохоногоороо этэрэн түлхинэ. «Татажа гаргахам гү? Үгы, энэшни автобусhоо хожомдоо халаа хүниие шаажашье магад, иимэ зольбоhoo юуншье гараха» гэжэ шэбшээд, Норпол дүтын телефон-автомадай будка руу орошобо.

— Алло, алло! Милици гү? Дежурна гү? Автобусой байдаг газарhаа хэлэнэб. Хулиганууд хүниие автобусто hуулганагүй! Хаанаа хороhон милици гээшэб!

— Түргэн эльгээгыт!—гэжэ байжа трубка руу хашхараад газаашаа гарахадань, Цыпэлмаа басаган урдаhаань энеэжэ байба:

— Норпол Норбоевич, нэгэ хулиганhaa айгаа гут?

Норполой зосоо ёг гэжэ, хүл дороохи газарайнгаа сүмэрхэ hаа доошоо тэрэ дары орохо hэн.

Шогтой Радна

Зунай дулаан үдэр hэн. Худан мүрэн яаралгүйхэнөөр шолшогононо. Уhанда ороод лэ гаранабди. Наранда нюргаа шаранабди. Наратайхан зохид лэ даа. Ганса шогтой Раднамнай уhанда ороногүй. Хубсаhатаяа hууhан лэ зандаа.

— Радна, юундэ шунганагүйбши?

— Радна, ерыш наашаа...

— Радна... Тэрэниие хаа хаанаhaa ооглоно. Хашартай болошоо ха. Тэсэжэ ядахадаа Радна Николайда мэхэтэйхэнээр хандаба:

— Уhан дулаан гү?

— Дулаан, дулаан, түргэн хубсаhaa тайла!

— Үгы даа, бишни уhанай бусалхые хүлеэжэ hуунам,—тэбэ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

зарим үедөө сэлмэжэ, гол түлэбтөө бүрхэг байжа, зарим газарнуудаар саhан орохо. Баруун хойноhoo бага зэргээр hалхилха. Хойто аймагуудта 22—27, Байгал шадар 9—14, бэшэ тээгүүр 15—20, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 26—28, үдэртөө 18—20 градус хүйтэн байха.

Январиин 9—10-най үдэрнүүдтэ баhал бүрхэгшэг байжа, республикын дундуурхи газар нютагуудаар бага зэргын саhан орохо. Балай hалхилхагүй. Хойто аймагуудта hүниндөө 36—41, үдэртөө 23—28, бэшэ нютагуудта hүниндөө 28—33, үдэртөө 17—22 градус хүйтэн болохо.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24 74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03316. Зак. № 33.